

BIBLICKÉ ÚKOLY

2. ČTVRTLETÍ 1985

TAK VÍTĚZILI

ÚVOD

V úkolech tohoto čtvrtletí budeme uvažovat o třinácti lidech (sedmi mužích a šesti ženách), které Bůh překvapivě vedl k vítězství. Někteří z těchto lidí pocházejí ze známých rodin, zatímco o původu jiných nevíme nic. Skutky některých z nich jsou popsány obšírněji, o jiných čteme v Písmu pouze jednou.

Tito lidé zažili ve svém životě kritické chvíle, které jim pomohly dotvářet charakter a jejich rozhodné činy byly směrodatné pro celý jejich další život. Není pochyb, že tyto činy utvářela Boží milost v jejich trvalém společenství s Bohem i s lidmi. Nebeské dary pomohly každému z nich splnit Boží plán v jejich životě.

Vítězství těchto jednotlivců lidé nemusí pokládat za důležité. Inspirované slovo si jich však váží jako vítězů. Zůstali věrni daru Boží věčné smlouvy a svým životem dokázali, že jsou Božími dětmi.

V několika případech bylo vítězství velmi jednoduché. Jejich život se snad v nejednom případě podobá našemu. Smyslem jejich životního příkladu je ukázat nám cestu k vítězství. Nesmíme zapomínat, že se tito lidé nestali vítězi přes noc. Cesta k vítězství trvala snad celé roky. Sledujme tedy pozorně každou podrobnost jejich života a porovnávejme jednotlivé příběhy s životem naším. Kéž nás Duch svátý poučí o našich potřebách a dá nám ochotu dát se jím vést a prožít ve vlastním životě žádoucí, k vítězství směřující změnu.

PRVNÍ DIAKON CÍRKVE

Zákl. verš: 1 Petr 4,10–11

Ježíšovým učedníkům nastaly pohnuté chvíle. O letnicích na ně sestoupil Duch svatý jako blahodárny déšť na vyprahlou půdu, takže byli uchvázeni jeho mocí. Jednotu narušovaly však neshody, o kterých čteme ve Skutcích 6,1.

Duchem svatým vedení apoštolové vybrali skupinu pomocníků, zvaných diakoni. Jejich povinností bylo každodenně sloužit nuzným (Skut 6,2). Mezi tyto patřil i schopný muž jménem Štěpán. Jako kometa, i když sama rychle zaniká, zanechává v představě pozorovatele oslnivou vzpomínku, podobně i diakon Štěpán dodnes zůstává zářným příkladem ve vedení křesťanské církve všech dob.

1. Porážka nebo vítězství?

V kterém ohledu jsou mrtví blahoslavení? Zjev 14, 13 (viz Zjev 5,9–11)

Smrt se obvykle pokládá za důvod velkého zármutku. Boží slovo však upozorňuje, že existuje ještě něco horšího než smrt. Totiž od té doby, kdy na světě zavládl hřích se vším žalem, starostmi a zklamáními, může být smrt někdy pro trpitele vítanou úlevou. Pán Bůh ví, že mnozí lidé nejsou schopni odvážně čelit budoucnosti, a proto je vede k odpočinku. Stává se však i to, že v důsledku smrti milovaného člověka může dojít v životě pozůstalých ke změně. V takových případech jeho smrt oslovila přátele mocněji, než je byl schopen oslovit jeho život.

Co prohlásil Pavel o svém předchozím životě? Skut 22,4–5

Saul Tarsenský patřil k mladým úspěšným znalcům Písma v Jeruzalémě. Židovští představitelé mu dovolili obžalovat Štěpána. V tomto křesťanském diakonu však Saul poznal víc než svého odpůrce. Jeho argumenty byly vyvráceny, pýcha podlomena a pronásle-

dovatel pocítil moc pravdy evangelia. Vzdor tomu bojoval dále a ještě horlivěji se snažil pronásledovat křesťany.

Jaký dojem mohla zanechat Štěpánova obrana v hloubi Saulovy mysli, když ji porovnáváme s pozdějšími kázáními obráceného Pavla? Skut 7,54–60; 13,46–48

Štěpán pochopil a židovským představitelům také jasně poukázal na to, že smyslem biblických dějin a prorocství je Ježíš. I první kázání Pavla vyznívala v tomto smyslu. Duch svatý zaznamenával Štěpánova slova hluboko do Saulovy mysli a Pavel nikdy nezapomněl, co tehdy slyšel. Štěpánova smrt nebyla jen žalostným koncem jeho krátkého života. Saulovi ukázala cestu ke spáse a v mnohém ohledu přispěla k jeho pozdější apoštolské službě.

2. Muž plný víry a Ducha svatého

Co vedlo k volbě diakonů v jeruzalémském církevním sboru? Skut 6,2–5

Diakon Štěpán je uváděn jako první a nejvýznamnější ze všech sedmi diakonů. Byl nejen mužem „plným víry“ a Ducha svatého, ale též „plným moci“ (Skut 6,8). Výraz „plný“ znamená, že v jeho srdci nebylo místa pro něco jiného. Poněvadž se Kristově službě odevzdal s bezvýhradnou vírou, stal se poddajným nástrojem Ducha svatého. Jeho život byl plný moci v zájmu Božího plánu.

Co se přihodilo po vysvěcení prvních diakonů? Skut 6,6–8

Štěpán vedle své diakonské služby zvěstoval evangelium. To upoutalo pozornost kněží. Mnozí z jeho posluchačů uvěřili v Ježíše Krista. Diakon Štěpán použil ve službě evangelia všechny dary, které mu Bůh svěřil. Přesvědčivá moc evangelia oslovila i nejpřednější muže Izraele.

V čem viděl Štěpán hlavní pole své evangelizační činnosti? Skut 6,9–10

Různé skupiny Židů odlišného myšlenkového zaměření měly jedno společné — nenáviděly Ježíše a jeho následovníky. Této jednoty se Štěpán nezalekl. Sílu

čerpal jednak ze svého rozvážného způsobu jednání s lidmi, stejně i z duchovní síly, která jej zmocňovala.

3. Ve službě diakona

Jaké ovoce přináší věrná služba v Boží církvi? 1 Tim 3,13 (viz Skut 6,8)

K významným vlastnostem diakona, který zvláštním způsobem nese starosti spolubližních, patří schopnost nestranného přístupu k lidem. Nemůže například držet s bohatými na úkor chudých. Štěpán měl přístup k vysokým vrstvám tehdejší společnosti, i když dbal o každodenní potřeby chudých vdov.

Jak se někteří Židé snažili obžalovat Štěpána? Skut 6,11–14

Fanatičtí Židé nebyli schopni odporovat jeho teologii a výkladu Písma rozvážně a věcně, uchýlili se proto k jiné metodě. Navedli falešné svědky, aby vypovídali, že jej slyšeli mluvit rouhavá slova proti Mojžíšovi a proti Bohu. Tím se jim podařilo pobouřit lid i představitele, aby se Štěpána zmocnili a předvedli jej před radu.

4. Poslední „kázání“

Z čeho vycházel Štěpán při své závěrečné řeči a jaký duchovní záměr jí sledoval? Skut 7,2–4.17.37.44.47–48

Štěpán začal svou obranu mírně. Věřil, že jeho posluchači chtějí poznat pravdu Písma. Ve svém projevu poukázal na to, že Ježíš Nazaretský vyplnil prorocké předpovědi. Jeho posluchače však při tom náhle ovládla zloba. Tehdy Štěpán přešel do obžaloby. Jeho poselství nutilo Židy uznat Ježíše za Mesiáše.

Co činil Saul na konci Štěpánova svědectví? Skut 7,58

Židovští vůdcové postřehli záměr Štěpánovy řeči. Všechny prorocké výpovědi totiž zaměřil k Ježíši. Saul z Tarsu se přidal k davu a schvaloval ukamenování tohoto Kristova svědka (Skut 22,19–20). Byl strážcem šatů těch, kteří jej kamenovali.

Kamenovat se mohlo pouze po předběžném odsou-

zení k trestu smrti. Štěpán byl obžalován z údajného rouhání se Bohu (Skut 6,11), které se podle 3 Moj 24, 11–16 trestalo ukamenováním. Lukáš zaznamenává, že Štěpánovi nepřátelé v duchu zuřili a zatínali zuby. Ovládl je hněv, takže ze satanova podnětu zavraždili nevinného člověka.

5. Mučedník

Jakou obžalobu vmetl Štěpán do tváře židovských představitelů? Skut 7,51

Štěpán obvinil židovské vůdce a sanhedrin (Skut 6, 2) vedený veleknězem (Skut 7,1), že odmítají Ducha zátého právě tak, jak to činili jejich otcové. Vzrdorovali Písmu a odmítali poslušnost jasného učení zákona. Jejich počínání znamenalo konec sedmdesátého týdne z Dan 9,24–27, tím také skončila zvláštní role židovského národa v Božím plánu spasení.

Kdo měl podle zákona při kamenování hodit první kámen? 5 Moj 17,7 (viz Skut 7,58; Jan 8,7)

Kamenování se dalo mimo město. Podle zákona jako první začali kamenovat svědkové zločinu. V Písmu nečteme, že by Saul z Tarsu skutečně hodil nějaký kámen na Štěpána. Svědomí mu však tížila vina za jeho smrt, protože pomáhal těm, kteří se této vraždy dopouštěli.

Jaký duch se projevoval při Štěpánovi až do konce jeho života? Skut 7,59–60

Poslední chvíle svého života prožíval Štěpán se svým Pánem a Spasitelem. Svůj život svěřil Kristu a modlil se za své učitele. Zůstává skvělým vzorem Ježíšova následovníka, ve kterém žil Kristus.

Či příklad následoval Štěpán v posledních okamžicích před smrtí? Luk 23,34.46 (Mat 5,44–45)

Pán Ježíš učil své učedníky, aby milovali ty, kteří je nenávidí a modlili se za ty, kteří je pronásledují. Štěpán se to naučil od svého Spasitele. I v nejtěžších chvílích svého života prosil za své pronásledovatele. Saul pravděpodobně slyšel tuto modlitbu a později ji tlumočil Lukášovi (viz Skut 1,1; Luk 1,1–4).

6. Žeň

Jaké povzbudivé napomenutí dal Pán své církvi pro těžké chvíle? Zjev 2,10

Náš Spasitel věděl, že ne každý bude ochoten přijmout jeho poselství, věděl, že evangelium vzbudí i hněv a odpor. Upozornil na to své následovníky a povzbuzoval je, aby se nedali nikým odradit. Uprostřed těžkostí měli hledět ke konečnému vítězství.

Jakou předpověď čteme o těch, kteří šíří sítě evangelia, a jak se to projevilo v Ježíšově životě? Žalm 126,5,6; Žid 5,7; Luk 19,41

Ježíš Kristus byl „mužem bolesti“. Se slzami v očích prosil lidi, aby přijali jeho poselství a byl zarmoucen, když ho odmítali. Kristus se ztotožnil s tím, co říkal a konal. Toužil zachránit druhé.

Co znamenala Štěpánova smrt pro apoštola Pavla? Fil 3,4–14

Teprve věčnost vyjeví význam Štěpánovy smrti pro křesťanskou církev v celých dějinách.

2. úkol — 13. dubna 1985

KŘESŤANSKÁ OBCHODNICE

Zákl. verš: 2 Par 16,9a

V maloasijském městě Tyatiře žila žena jménem Lydie, která toužila po vyšších hodnotách života. Její pohanské náboženství ji neuspokojovalo. Někteří obyvatelé Tyatiry se živili výrobou pověstné purpurové látky.

Pravděpodobně se při své práci střetla s židovskými obchodníky, kteří ji upozornili na pravého Boha. Lydie v něj uvěřila a připojila se k Božímu lidu. Pravděpodobně ve snaze najít lepší trhy odešla do Evropy. Začala obchodovat ve městě Filipis, jež bylo pod vládou Říma. Její obchodní vlohly, kvalitní zboží a dobrý přístup k lidem jí dopomohly k určitému bohatství. Lydie se stala váženou ženou i v novém prostředí. V dnešním úkolu budeme uvažovat o této asijské ženě, která patřila mezi první členy křesťanské církve

v Evropě. Stala se vedoucím duchem filipského církevního sboru. Její věrnost a laskavost zůstaly neochvějně navzdory satanskému úsilí zničit její víru.

1. Asiatka v Evropě

O kterých událostech nás informuje úsek ze Skut 16,6–14?

První zastávkou na Pavlově cestě z Asie do Evropy bylo město Filipis. V církevním sboru tohoto města žila jedna z prvních křesťanských žen v Evropě. Přestěhovala se z Tyatiry (v dnešním Turecku). Toto město bylo obchodním a vojenským centrem. Lydie se pravděpodobně rozloučila s rodinou a přáteli, s rodným městem a obchodními partnery. Svůj obchod rozvíjela v cizí zemi.

V jaké souvislosti se vzpomíná v Písmě Lydiino domovské město Tyatira? Zjev 2,18–29

Sbor v Tyatire patří mezi sedm sborů ze Zjevení 2. a 3. kapitoly, které leží v západní části Malé Asie (dnešní Turecko). Z varovných připomínek Pána Ježíše, které skrze apoštola Jana adresoval tyatirskému sboru, vyrozumíváme, že jeho věřící členové se neměli spokojit s tehdejší nedostatečným duchovním stavem. Obyvatelé Tyatiry byli známí výrobou purpurové látky, ze které Římané zhotovovali tógy – volná svrchní roucha. Tógy se nosily v celé římské říši a Lydie je prodávala ve Filipis.

2. Vidění a cesta

S jakým záměrem se plavil Pavel a jeho průvodci do Troady? Skut 16,9–10; 26,19

Proč Pavel a Sílas odešli do Evropy s Lukášem? Skut 16,10–12

Filipis bylo samosprávnou římskou kolonií a vlivným střediskem umění a obchodu. Bylo to kvetoucí město římské říše s městskou vládou a vojenskou mocí.

Která zásada vedla apoštola Pavla k tomu, že vyhledal skupinu věřících Židů? Skut 16,13 (viz Řím 10, 12–14)

3. Zbožné ženy

Jak byla Lydie připravována Duchem svatým k přijetí zvěsti evangelia? Skut 16,14

Lydie patřila mezi zbožné ženy, které uctívaly pravého Boha. Vyšla sice z pohanství, ale přijala světlo, kterým ji Bůh dosud vedl. Po tomto prvním kroku byla nyní připravena přijmout plné světlo evangelia. Věrnost malému světlu byla přípravou na přijetí světla většího. „Pozorně poslouchala.“ O tom, co slyšela, důkladně uvažovala a nakonec uvěřila. Tím byla připravena udělat další krok.

„Pán jí otevřel srdce“ pro nové myšlenky. Pavel byl pouze nástrojem této změny.

Jak odpověděla Lydie na výzvu evangelia? Skut 16, 15

Zvěst evangelia provázela výzva k přijetí Ježíše jako Spasitele a Pána. Lydie byla připravena učinit další krok — přijmout křest. Tím demonstrovala konec starého života a začátek nového života v Duchu. Spolu s ní byli pokřtěni i příslušníci její rodiny, kteří následovali jejího příkladu.

4. Důsledný křesťanský život

Cím dosvědčovala Lydie pravost svého obrácení Skut 16,15; viz Žid 13,2.3

Apoštol Pavel zasel v Evropě semeno křesťanství, které vzklíčilo i v Lydiině srdci. Jako důsledně věřící žena se dala pokřtít a byla ochotna snášet i všechny důsledky tohoto kroku. Především byla vděčná za duchovní pomoc apoštola Pavla. Protože chápala potřeby misionářů, poskytla jim ve svém domě přístřeší. Přitom nešlo jen o nějaké formální společenské pohostinství, ale o srdečnou, ba naléhavou prosbu, aby zůstali v jejím příbytku.

Jak reagovali jiní obyvatelé města Filipis na Pavlovo zvěstování evangelia? Skut 16,16–22

Prostřednictvím tohoto posedlého děvčete se snažil satan zneuctit Pavla a křesťanství. Ve volání této dívky nebylo nic nesprávného, ale svědkové pravdy musí pravdu též důsledně představovat a hájit. A to tato dívka nedokázala. Když ji Pavel z posedlosti uzdra-

vil, vyvolalo to rozruch. Jeho příčinou byla spíše ziskuchtivost než náboženské důvody, které pobouření lidé uváděli. Jaký to byl rozdíl od přátelství a pohostinství v domě Lydie! Lydie zůstává příkladem křesťanky věrné i v nebezpečných dobách.

5. Neotřesitelná věrnost

Z čeho poznáváme spolehlivost Lydie? Skut 16,40 (viz 1 Petr 4,9–10)

Ve vědomí, že nepochybně budou přijati, šli Pavel a Silas po svém „propuštění“ z vězení přímo do domu Lydie. Soudcové si uvědomili, jakého bezpráví se dopustili na římských občanech a omluvili se jim se žádostí, aby odešli z města.

Poskytnout útočiště lidem takto pronásledovaným vyžadovalo od Lydie odvalu a důvěru v Boha. I ona se mohla obávat, že její pomoc apoštolům ovlivní negativně její živnost, avšak pravé přátelství se vždy svědčuje v nouzi. Lydie obstála ve zkoušce a zůstala čestnou křesťankou ve slovech i skutcích až do konce.

Čím byl Pavel naplněn, když myslel na členy filipského sboru a tím i na Lydii? Fil 1,3–6

Náznaky dalšího vývoje sboru ve Filipech nacházíme do určité míry v Pavlově listě Filipským. Malý sbor věřících s Lydií jako „sloupem“ rostl a dospíval do křesťanské zralosti. Zrodil se na osamělém modlitebném místě, kde Pán vzbudil touhu po hlubším poznání Boha. Tito lidé vstoupili do služby bližním a začali zvěstovat evangelium. To přitáhlo další do jejich společenství, takže sbor věřících vzrůstal a vzkvétal.

6. Radostný církevní sbor

Jaký cíl sledovala Pavlova napomenutí Filipským? Fil 4,1–4

K ženám, mezi jinými také k Evodyi a Syntyché, které apoštolovi „pomáhaly v zápase za evangelium“, zcela určitě patří i Lydie. Boj víry se často pokládá za povinnost nebo břemeno, které křesťan musí nést. Pavel však napomíná věřící, aby se uvědoměle radovali. Kdo má zkušenosti s Bohem, ten může mít upřím-

nou radost. Tato zkušenost neměla být filipským věřícím cizí.

V jaké společnosti pozvolna dorůstali věřící filipského sboru? Fil 1,5—7; 2,18 (4,10.14—16)

V Pavlově listu je popsán církevní sbor, ke kterému patřila Lydie, jako společnost šťastných, sloužících křesťanů. Jejich starostlivost je těšila, jejich trvalá radost a štědrá obětavost v zájmu díla předstihly ochotu jiných církevních sborů, které založil. Není těžké uvěřit, že v popředí tohoto úsilí byla i jedna z prvních evropských křesťanek — Lydie.

Co je jádrem Pavlova listu k Filipským? Fil 2,1.2. 17.18; 4,1.4

I náhodnému čtenáři listu Filipským je nápadné, s jakou radostí apoštol myslel na své přátele ve Filippech. Nezapomněl, jak je Lydie přijala a jak se o ně starala, jak ji Duch svatý vedl k pravdě a jak bezvýhradně sloužila dílu, které milovala.

3. úkol — 20. dubna 1985

POMOCNÍK V KAZATELSKÉM DÍLE

Zákl. verš: Přisl 17,17

Apoštol Pavel byl vděčný za Onezifora, protože m tento prokázal mnoho laskavosti. V Neronově vězení se Pavel rozpomínal na své bývalé přátele. Jeho listy z vězení obvykle končily seznamem těch, za které prosil a kterým poslal své pozdravy. Často se zmiňoval o něčem hezkém, na co ze setkání s nimi nemohl zapomenout. V druhém listě k Timoteovi, svému milovanému synovi ve víře, se dvakrát zmiňuje o Oneziforovi. Jeho slova překypují vděčností.

V dnešním úkolu chceme o těchto slovech uvažovat v souvislosti s těžkým údělem uvězněného apoštola, čekajícího svůj blízký konec. Onezifor se snažil Pavla vyhledat v Římě a všemožně mu pomáhat bez ohledu na vlastní nebezpečí. Věrnost a přátelství vynikají tou mírou, jakou ustupují vlastní zájmy. Dnes se zamyslíme nad pravým důvodem služby.

1. V nebezpečí smrti

Jaký byl výsledek dvouletého působení Pavla v Efezu? Skut 19,10

Město Efez bylo významným obchodním a kulturním střediskem. Pavel tu pokřtil 12 Janových učedníků. Dále se zmiňuje o třech měsících strávených v synagóze a nakonec zůstal po celé dva roky v učitelské službě. „A Bůh konal skrze Pavla neobvykle mocné činy“ (Skut 19,11). Když však výrobci model vyvolali vzpouru, odešel Pavel z Efezu. Přibližně v tomto čase se Onezifor stal křesťanem.

Jakou změnu v postoji některých jeho přátel vyvolalo Pavlovo uvěznění v Římě? 2 Tim 4,10.14

Když byl Pavel v Jeruzalémě zatčen a odveden do Říma, mnozí z jeho přátel se obávali o vlastní bezpečnost. V římské říši mohli být totiž odsouzeni k smrti též rodinní příslušníci a přátelé na smrt odsouzeného člověka. Zůstat Pavlovým přítelem poté, co jej Jero odsoudil k smrti, vyžadovalo velkou odvahu. Mnozí z Pavlových přátel ji neměli, a proto jej opustili.

Co Pavla posilňovalo v jeho osamělosti a v nebezpečí? 2 Tim 1,15.16

Pavel marně očekával, že jej někteří z mnoha jeho přátel z Asii navštíví. Ve svém listě se zmiňuje o příteli z Efezu, který byl jiný než ostatní. Onezifor se „nestyděl“ za Pavlovy okovy. Přes nebezpečí, kterému se vystavoval, vyhledal Pavla. Nestyděl se představit jako křesťan a Pavlův přítel.

2. Přítel v nouzi

Porovnej texty 2 Tim 4,16 a 2 Tim 1,16.17. Jak může dojít k tak odlišným způsobům jednání?

V 2 Tim 4,16 připomíná Pavel svému spolupracovníkovi Timoteovi, že mu nezůstal ani jediný přítel, který by ho potěšil a pomodlil se s ním, když se musel poprvé za svou víru zodpovídat před císařským soudem. Protože tuto zbabělost pokládal za hřích, prosil Boha, aby jim tento hřích odpustil. Není možno s jis-

totou říci, zda apoštol narážkou na lva mínil Nerona, nebo snad v Koloseu skutečně stál lvu tváří v tvář, nebo snad lvem nazval svého skrytého nepřítele spase- ní (1 Petr 5,8).

**Na jaké Oneziforovo jednání v Efezu se Pavel roz-
pomínal? 2 Tim 1,18**

Pavel v římském vězení musel často vzpomínat na události v Efezu. Tam čelil rozzuřenému davu, který křičel: „Velká je Diana Efezská“. Onezifor jej tehdy povzbudil a pomohl mu. Pavlova slova „služby mi pro-
kázal“ znamenají „choval se jako diakon v církvi“. Apoštol mohl mít též na zřeteli způsob, jímž mu byl Onezifor užitečný.

**Jak se Onezifor choval vůči Pavlovi, když přišel do
Říma? 2 Tim 1,17**

**Jak Pán Ježíš pochválil podobné skutky? Mat 25,
35**

Spasitel se uznale vyjádřil o těch, kteří jej vyhledali ve vězení. To znamená, že přátelská pastorační náv-
štěva člověka v podobné situaci nezůstává u Pána bez povšimnutí a ocenění. Kristus to hodnotí, jako kdyby to přátelé postižených vykonali jemu samému

3. Věrnost v soužení

V čem se pozná pravé přátelství? Přísl 18,24; 19,1

Biblické výroky o pravém přátelství jsou jednoznač-
né. V těžkých chvílích utrpení, nebezpečí nebo zá-
rmutku pravý přítel neopouští svého přítele, ale dbá o něj a stojí při něm. Přítel může nejednou pomoci lépe než tělesný příbuzný.

**V jakém ohledu se za Pavla kromě Onezifora zasa-
zovali ještě i další spolupracovníci a co tím projevili?
2 Tim 4,1; Fil 2,19.22.25.30; viz Žid 6,20**

Vždy se našli i jiní pomocníci, kteří Pavlovi v jeho těžkých chvílích přátelsky pomáhali. Osvědčili tím stejné smýšlení, jaké měl vůči Pavlovi Onezifor. Pavel nabádá všechny křesťany, aby se cvičili ve službě lás-
ky. Písmo nehovoří nic proti dobrým skutkům, má námítky jen proti tomu, jsou-li činěny z nesprávných pohnutek.

Pro Pavla bylo velkým zklamáním, když stál před

Neronem a žádný z jeho maloasijských přátel se ne-odhodlal jej navštívit. Po celé roky sebeobětavé práce čelil nebezpečí a různým těžkostem v jejich zájmu. Těžce nesl takové chování od těch, které pokládal za přátele. Jmenuje dva lidi, jinak neznámé, kteří ho obzvláště zklamali a zradili jeho důvěru. Na druhé straně vzpomíná dva staré přátele, kteří mu zůstali věrní. Byl to Lukáš, jeho milovaný lékař, a Onezifor, misijní pracovník z Efezu.

4. Služba lásky

Proč je vedle základního křesťanského chování nevyhnutelná i služba lásky? Tit 2,7–8

Onezifor byl tak plný Ducha Páně, že se to přirozeně projevilo v dobrých skutcích. Neměl moc osvobodit Pavla, ale svou přítomností osvobozoval jeho srdce od zoufalství a jeho duši povznášel k nebesům.

Proč Pavel uznal za důležité do svých modliteb k Bohu zahrnout Onezifora i jeho rodinu? 2 Tim 1,16

Apoštol Pavel pamatoval na celou rodinu Oneziforovu a prosil Boha o nebeské požehnání pro tuto domácnost. Pán zaslíbil milosrdenství milosrdným. Za apoštolova pobytu v Efezu mu zřejmě pomáhala celá Oneziforova rodina a nyní Pavel považoval za svou povinnost modlitebně na ně myslet. Tváří v tvář smrti prosil, aby je Ježíšovo milosrdenství provázelo až do vítězného konce.

Do jaké míry se stal Kristus částí Oneziforova života? Luk 10,30.33

Příběh o milosrdném samaritánu představuje člověka, který nedbá na možné nebezpečí, jemůž se vystavuje, jen aby pomohl trpícím. Milosrdný samaritán mohl předpokládat, že úděl ubožáka může postihnout i jej, jestliže trpícím poskytně pomoc. Navzdory tomuto nebezpečí trpitele ošetřil a postaral se o něj. Onezifor stál podobně při Pavlovi, když jej nejvíc potřeboval.

5. Povzbudivé přátelství

V čem se projevuje pravé křesťanství? Iz 58,7; viz Mat 25,40.45

Pravé přátelství nevzniká ze dne na den. Je to trvalá zásada. Onezifor „několikrát potěšil“ apoštola. Naše návštěvy často předčasně končívají. Nejednou jsme ve skutcích milosrdenství a projevech laskavosti nedůslední.

Jak můžeme být sami osvěženi? Žalm 39,13

Žalmista v pocitu hříšnosti a pomíjitelnosti hledá útěchu u Boha. Uvědomuje si krátkost a nejistotu lidského života (v. 6). Hledá smysl své existence, neboť všude pozoruje jen marnost (v. 8). Při svém obrácení k Bohu prosí za odpuštění (v. 9–12). V úvahách a modlitbě si nakonec představuje vlastní smrt (v. 13). Závěrem prosí: „Odvrať ode mne svůj pohled, abych okřál, dřív než odejdu a nebudu již“ (v. 14).

V době novozákonní nacházíme zmínku o osvěžení, kterého se dostalo Ježíši u jeho přátel. I Spasitel toužil po lidské něze, přívětivosti a lásce. V Lazarově domácnosti často nacházel odpočinek.

Pavel se nezmiňuje o nějaké hmotné pomoci, kterou by mu Onezifor poskytl. Povzbuzení, kterým jej osvěžil v dané chvíli, bylo víc, než jakékoliv hmotné dary.

6. Bohatá odměna

Čikud přijímal Pavel a jeho spolupracovníci sílu k tomu, aby vydrželi v utrpení? Mat 25,34 (2 Kor 1,5–5)

Apoštol Pavel psal častěji o budoucím čase, kdy Bůh bude „spravedlivě soudit“ a odměňovat (2 Tes 1,4–8). V této souvislosti apoštol hovořil o „onom dni“ (v. 10; viz 1 Kor 3,13). Tímto budoucím dnem se míní zjevení se Ježíše Krista v slávě, kdy se vyjeví to, co Bůh od založení světa předvídal.

Jaký smysl má Pavlova modlitba za Onezifora, jestliže Bůh chce pro nás vždy to nejlepší? 2 Tim 1,18

Pavel, když se modlil za Onezifora, hleděl radostně vstříc dni „účetování“ a prosil Soudce celého světa o milosrdenství pro něj a jeho rodinu. Pavel si v této modlitbě přál, aby Onezifor měl účast na Boží milosti v den závěrečného účetování.

Pán Ježíš výslovně nabádal své učedníky, aby prosili Boha o to, „aby vyslal pracovníky na svoji žeň“

(Mat 9,38). V Písmě čteme zmínku o prosbě k Dárci každého dobrého daru, aby poslal „pozdní déšť“ (Zach 10,1). Když se modlíme, Bůh může učinit to, co by bez naší modlitby neučinil. V tomto smyslu mají naše přímluvné modlitby mimořádný význam (viz Řím 15,30; 2 Kor 1,11; Kol 4,12).

4. úkol – 27. dubna 1985

ZBOŽNÁ ŽENA A MATKA

Zákl. verš: Žalm 25,1

V Písmě čteme o několika bezdětných manželstvích, jako byla manželství Abrahama a Sáry, Izáka a Rebeky, Manueho a jeho ženy, Zachariáše a Alžběty, Elkány a Anny. Nakonec každé z těchto manželství dostalo syna. Každý syn měl v Božím plánu splnit určité poslání. V každém případě měla i matka zvláštní povinnost při výchově svého dítěte.

Tyto zvláštním způsobem povolane děti žily u svých rodičů jen krátký čas. Anna vychovávala svého syna Samuele pouhé 3 roky. Avšak za tento krátký čas stihla udělat více než udělá většina matek za celý svůj život. Výchova v raném dětství je pro budoucí vzrůst dítěte důležitější než všechny ostatní roky strávené s matkou.

Život Anny, která byla na počátku manželství bezdětná, nebyl lehký. Proto se bezvýhradně odevzdala Bohu a on milostivě zasáhl do jejího života. Skrze svého velekněze Eliho zaslíbil, že vyslyší její modlitby. Uspokojená a v důvěře se vrátila domů a Hospodinu slíbila, že dítě, které se jí narodí, pro celý život zasvětili jemu.

V dnešním úkole chceme uvažovat o odvaze Anny a její víře navzdory těžkostem, které musela snášet. Známe Boží moc, stejně i chvalořečení Anny, když pochopila Boží plán. V závěru úkolu ji poznáváme jako starostlivou matku vychovávající svého syna pro službu Bohu.

1. Zbožná rodina

Co čteme v Písmě o Elkánově rodině? 1 Sam 1,2

V té době nebylo žádnou výjimkou, že muž měl dvě nebo více žen. Písmo však nijak nezamlčuje, že v takovýchto vztazích docházelo k nežádoucím třenicím a důsledkům. Z toho, co čteme o Anně a Penenně, je možno dojít k závěru, že Anna byla Elkánovou první manželkou. Elkána to pokládal za celkem přirozené, že když s první manželkou žádné děti neměl, pak si za manželku vzal ještě další ženu. Zde však, podobně jako při jiných příležitostech, kdy člověk nepočítal s Božím plánem, přišly jako důsledky nepřátelství a zármutek.

Jak plnil Elkána své náboženské povinnosti? 1 Sam 1,3

V Izraeli bylo zvykem navštívit při výročních svátcích svatyni. I Elkánova rodina se zřejmě držela této zvyklosti, čímž osvědčila svou zbožnost. Avšak účast na bohoslužbách nebyla ještě před Bohem žádnou zárukou pravé zbožnosti. Penenna využila tuto příležitost k tomu, aby se své sokyni vysmála (v. 6–7). Elkánova snaha o dobrou domluvu s Annou její bolest zřejmě jen prohlubovala.

2. Napětí v rodině

Jak se choval Elkána na obětním místě v Sílu 1 Sam 1,4–5

V době svátečních obětí, které následovaly po obědňkové, dával Elkána příslušníkům své rodiny části obětovaného zvířete. „Anna dostala dvojnásobný díl“ na znamení toho, že ji miluje stejně, jako kdyby měla syna. To vedlo v rodině k napětí.

Jak zapůsobila tato zvláštní Elkánova pozornost na Penennu? 1 Sam 1,6

Penenna byla žárlivá a bála se o své postavení v rodině. Proto se začala vysmívat bezdětné Anně. Hřích závisti se v mezilidských vztazích těžko odpouští. Elkána si zřejmě nepočínal správně, když Anně takto projevil zvláštní pozornost. Nebyla to ta pravá pomoc, kterou Anna potřebovala. Měl jednat prozíravěji a svou lásku jí projevit jinak.

Co udělala Anna ve svém žalu? 1 Sam 1,7–10

Anna to už dále nemohla snášet a odešla. V samotě otevřela své srdce Bohu, a to bylo to nejlepší, co mohla udělat.

Co žádal Elkána od Anny? 1 Sam 1,8

Elkána neuměl rozřešit problémy svého podvojného manželství. Podle všeho se snažil dokázat Anně svou lásku, tím však jen zvětšoval v rodině rivalitu. Znal příběh Abrahama? I tento praotec si svým nesprávným počínáním komplikoval své rodinné poměry.

3. Ztišení ve zkoušce

Jak musíme hořnotit slib Anny? 1 Sam 1,10–11

Jen ti, kdo po dítěti touží tak jako Anna, mohou pochopit, jak se musela soužit. Když už nenacházela východisko a lidé jí nemohli poradit ani potěšit, šla se svým trápením do svatyně. Naléhavě předložila nebeskému Otci všechny své myšlenky a pocity. Počínala si podle pozdější rady apoštola: „Všechnu svou starost vložte na něj, neboť mu na vás záleží“ (1 Petr 5,7). Při svém slibu jistě myslela na to, že zasvěcení vy-modleného syna pro službu ve svatyni Všemohoucího odpovídá nejlépe vyslyšení její prosby.

Jak hodnotil chování Anny kněz Elí a jak na to reagovala ona? 1 Sam 1,12–16 (viz 1 Sam 2,12–17)

Kněžství bylo tehdy na nízké úrovni a pozdější výčitka proroka Ozeáše (Ozeáš 4,8) se týkala již synů Elí. Lid byl mravně zkažený, podobně jako kněží. Stav v Izraeli byl tak zlý, že si velekněz myslel při pohledu na Annu, že je právě tak opilá jako někteří jiní „modlitebníci“. Jak závažný omyl náboženského vůdce! Nechtě už by byly Elího k takovému unáhlenému soudu vedly jakkoliv zlé okolnosti, nebylo správné, že měl vůči Anně tyto předsudky.

Jak čestně a zdvořile se naproti tomu chovala Anna. Mohla se přece urazit a hlučně bránit. Místo toho odpověděla mírně a pokorně. V určitém ohledu se u Anny osvědčila pozdější Šalomounova rada: „Vlídna odpověď odvrací rozhořčení“ (Přísl 15,1).

4. Boží zásah

Jakým způsobem se vyplnila vážná modlitba Anny?
1 Sam 1,17–20

Šlo zde o proroctví, že její prosba bude vyslyšena a nebo o obvyklý pozdrav? Prosebná a věřící odpověď Anny naznačuje, že slova kněze pokládala za závazná.

Eliho slova povzbudila víru a důvěru Anny. V tomto příběhu, stejně jako u Abrahama a Sára, Bůh sám sledoval určitý záměr. Ve jménu, které Anna dala svému synovi, vyjádřila svou víru, že Bůh její modlitby vyslyšel (v. 20).

Jak se utvářel život Elkány a Anny po narození Samuele? 1 Sam 1,21–23

Protože se od Anny, jako ženy, nežádala pravidelná návštěva svatyně při slavnostech, mohla veškerý čas a schopnosti věnovat na to, aby dbala o svého malého syna. Elkána se i nadále věrně přidržel Božích příkazů.

Tři roky se Anna starala o výchovu svého syna Samuele. Obklopila ho veškerou láskou, učila ho poznávat Stvořitele a rozlišovat dobro od zla.

K čemu vedla věrnost Anny a Elkánova důvěra v Boha při Samuelově zasvěcení? 1 Sam 1,24–28

5. Důvěra a vděčnost

Jaký vztah srdce Anny vyjadřují její slova Elímu?
1 Sam 1,24–28; 2,11

Jen co Samuel přestal být bezprostředně závislý na své matce, rozhodla se Anna splnit svůj slib a pro celý život jej zasvětit službě Pánu. Svatyně byla v Sílo, kde bydlel Elí, velekněz a soudce Izraele. Podle zákona (4 Moj 30) Elkána musel souhlasit se slibem Anny.

Čím byl zastíněn pobyt mladého Samuele ve svatyni?
1 Sam 2,12–13.17–18.22–26

Mladý Samuel se již jako dítě dostal do rodiny, ve které děti byly „syny Beliála“. Ve svatých povinnostech byli nedbalí, ve svých zvycích a skutcích zlí. Samuel vyrůstal v porušené rodině. Raná výchova Samuele a matiny modlitby mu pomáhaly si zachovat lásku k Bohu po celý život.

6. Význam výchovy v raném věku

Jakou radu čteme v Písmě ohledně dobrého výchovného vlivu v útlém věku? Příklad 22,6

Z mnohých příkladů Písma vyplývá, že dobrá výchova v útlém dětství je nejdůležitější pro další život člověka. Mnozí rodiče si myslí, že je nejlepší vychovávat děti „až když dostanou rozum“. Anna učila Samuele ctít Boha a poslouchat rodiče již v raném dětství.

Jak Anna projevovала svou mateřskou lásku? 1 Sam 2,19

Když Samuel bydlel v Eliho domě, matka se za něj každodenně modlila. Pozorně sledovala jeho vývoj a nepřestala mu projevovat svou lásku i příležitostnými dary. Vzdor tomu, že Eliho synové žili bezbožně, Samuel již v mladém věku projevil velkou touhu sloužit Hospodinu.

Jak Eli projevil svou vděčnost za víru Anny a jak jí Pán poželoval? 1 Sam 2,20–21

Dojat tím, že Anna ochotně obětovala svého syna Boží službě, stárnoucí velekněz žehnal této rodině v Hospodinově jménu tím víc, čím více si uvědomoval zvrácené počínání svých synů.

Jaký úspěch měla včasná výchova Anny u Samuele? 1 Sam 3,1.19–21

Samuel rostl tělesně i duchovně a jeho život bezvýhradné služby Hospodinu byl zjevný veleknězi Eli mu i celému lidu. Později založil prorocké školy. Obnovil pravou bohoslužbu a byl požehnáním pro celý Izrael. Vzorná výchova Anny a stálé modlitby přinesly dobré ovoce.

---

5. úkol – 5. května 1985

OTROK, KTERÝ UTEKL

Zákl. verš: Příklad 5,21

Společenský život za doby apoštola Pavla byl bez

otrokářského systému nemyslitelný. Písmo přímo tento systém nenapadá, ale jeho pravdy ho časem pomáhaly rozkládat (viz 1 Kor 7,21.22; 1 Tim 6,1–2).

Křesťanští otroci byli vedeni k tomu, aby svým nadřízeným sloužili nejen „na oko“ (Efez 5,5–6), ale věrně, jako Pánu (Kol 3,22–23). Pavel napomínal i křesťanské pány, aby s otroky zacházeli lidsky (Efez 6,9). V novozákonních dobách asi třetinu římského obyvatelstva tvořili otroci.

Apoštol Pavel se v listě Filemonovi přimlouvá za otroka Onezima, který zatoužil po svobodě a opustil svého věřícího pána. Připomíná Filemonovi, že ho kdysi získal pro křesťanství svým kázáním (Filem 19). Je pravděpodobné, že evangelium tehdy naslouchalo i jeho služebnictvo a někteří sloužící se stali křesťany. Onezim o evangelium určitě něco věděl. Když po útěku od Filemona Duch Boží promluvil k němu skrze svědomí, vyhledal apoštola a přijal od něho Boží zvěst. Stal se křesťanem, litoval svých hříchů a byl ochoten zjednat nápravu.

1. Pán a otrok

Jak se na Onezima díval apoštol Pavel? Filem 16

Římský zákon dával Filemonovi moc nad životem a smrtí svých „sluhů“. Nevíme, jak se Onezim stal otrokem. Moc evangelia se postupně projevovala nejen jako spasitelná moc, ale jako síla osvobozující otroky.

Jaké postavení měl v církevním sboru Filemon? Filemon 1–7

Filemon, kterého Pavel získal pro Krista, založil ve svém domě malý sbor (v. 2). Přizval do něho přátele a známé, takže věřících postupně přibývalo a Kristova církev se zde rozmáhala. Byla to skupina vzdělaných, přemýšlivých lidí, se kterými se Pavel dělil o své nejhlubší pohledy na Ježíše.

Proč Pavel nikdy přímo nevystupoval proti otroctví? 1 Tim 6,1; Kol 3,22–25; 1 Petr 2,18–20

Pavel nedává žádnou přímou odpověď na tuto otázku. Neviděl své poslání v nějaké společensko-reformační činnosti, ale ve zvěstování evangelia. Za vrcholné pos-

lání svého života pokládal přesvědčovat lidi o tom, že Kristus je živým Bohem, jenž vstal z mrtvých.

2. Utečenec v Římě

Co víme o možnostech Pavlova zvěstování evangelia v Římě? Skut 28,30–31; Fil 1,13–14; 4,22

Po příchodu do Říma byl Pavel dán do domácího vězení. S největší pravděpodobností byl připoután k vojákově. Ale mohl se přitom setkávat s přáteli a zvěstovat evangelium. Podle svého zvyku se nejpravděpodobněji sešel s římskými Židy. Jeho poselství se však neomezilo pouze na synagógu. Poznání mocného poselství se dostalo i do blízkosti císaře, který dal apoštola uvěznit. I obžaloba proti Pavlovi uváděla cizí učení jako důvod jeho uvěznění.

Jaký byl kdysi Onezimův vztah k jeho pánovi? Jak charakterizoval Pavel svůj vztah k Onezimovi? Filem 11.18

Onezim přichází na scénu v době Pavlova pobytu v Římě. Sotva co Onezim utekl svému pánovi, musel se dostat do nejbližšího přístavu a odplout do daleké země. Neznáme, jak dlouho cestoval a kde všude byl, ale nakonec přišel do Říma. O Pavlovi mohl ledacos slyšet od svého pána, snad mu o něm Filemon vyprávěl v souvislosti s poznaným Mesiášem. Věříme, že to byl Duch svatý, který Onezima přivedl do Říma k Pavlovi.

Podle všeho Onezim odcizil prostředky, které potřeboval k tomu, aby se na své dobrodružné cestě uživil. Ve svém svědomí to snad ospravedlňoval námitkou, že si vlastně vzal jen oprávněnou odměnu za odvedenou službu. Čím více Onezim o Pavlovi slyšel a čím více chápal podstatu pravého křesťanství, tím nečestnější se mu muselo jevit jeho chování a tím také jasněji poznával, co by měl činit.

3. Bratr v Kristu

V čem se osvědčilo bratrské chování obráceného? Filem 11.13.16

Pro Pavla nebylo nijak lehké poslat Onezima zpět k Filemonovi. Jistě ho znepokojovalo to, co Onezim

svému pánu odcizil (Filem 16–19). Nepřál si, aby se Onezim stal znovu otrokem. Chtěl, aby Filemon v něm viděl křesťanského přítele.

Jako křesťanský kazatel napsal Pavel Filemonovi laskavý list, ve kterém mu vysvětlil, že Onezim jednal nesprávně. Že však nyní nastala změna a že chce být nápomocen jeho domácnosti. Pavel popsal, jak si oblíbil Onezima a jak rád by si ho sám nechal při sobě.

S kým domluvil Pavel Onezimův návrat do Kolosis?
Kol 4, 7–9

Pavel věděl, že při své dlouhé cestě zpět do Kolosis může Onezim upadnout v pokušení znovu utéci. Proto s listem do Kolosis poslal také Tychika, jenž měl být Onezimovi dobrým příkladem křesťanského chování. I když se Onezim rozhodl jednat správně, věděl Pavel že potřebuje bratrskou pomoc.

4. Co dále?

Jaký zásadní postoj měl apoštol k práci křesťan bez ohledu na to, zda je otrokem nebo svobodným.
Kol 3,22–23-

Podle římského zákona Onezim neměl jiného východiska, než se dobrovolně vrátit ke svému pánovi a přijmout od něj trest, snad i trest-smrti, podle uvážení pána.

Onezim jako křesťan měl dvojnásobnou povinnost se vrátit k Filemonovi. Písmo svaté vyžaduje vyznání a nápravu všeho zla, způsobeného majiteli nebo na jeho majetku. Jako Ježíšův učedník se musel vrátit a nabídnout ochotně možnou nápravu.

Jak Pavel hodlal pomoci vracejícímu se Onezimovi v jeho těžkostech? Filem 12.14.19

Pavel na sebe převzal dluh, který Onezim Filemonovi způsobil. Jeho pán mu však připomenul, že on sám, Filemon, je dlužníkem apoštolovi za naději evangelia. Naznačil, že by uvítal, kdyby mu Filemon po smíření se s Onezimem tohoto bratra poslal zpět, aby mu mohl v žaláři pomáhat. Filemon měl příležitost projevit křesťanskou lásku a poslat do Říma místo sebe Onezima.

5. Odpuštění a náhrada

Co následuje po křesťanském odpuštění v podobné situaci, v jaké se nacházel Onezim? Filem 17–19; Efez 4,28

Písmo žádá, aby zloděj přestal krást a vrátil to, co odcizil (viz Ezech 33,15; Luk 19,8). Onezim neměl jiného východiska, než se snažit o zjednání nápravy, jestliže chtěl zůstat věrný svému nebeskému Pánu. Odpuštění viny neodstraňuje následky hříchu.

Z čeho se dá usuzovat, že Pavel předpokládal, že Filemon ve zkoušce křesťanského charakteru obstojí? Filem 20–21

Pavel vyjadřuje svoji jistotu, že Filemon učinil pokrok ve své křesťanské zralosti. Úctyhodný apoštol jej prosí o projev takové míry milosrdenství, aby se mohl srdečně těšit ze zprávy o jeho velkorysosti. V takovém případě by totiž Pavlovo úsilí o přivedení Filemona ke Kristu nebylo marné.

6. Nový vztah

Jak se měl Filemon chovat podle rady apoštola Pavla ke svému otroku? Filem 15–17

Pavel prosil Filemona, aby na Onezima nehleděl jako na otroka, který mu utekl. Měl v něm vidět Boží dítě. Byl mu nyní bratrem a v Božích očích rovnocenným partnerem. V Kristově církvi není ani pánů, ani otroků.

Jak můžeme ve svém životě osvědčit, že jsme vykoupnými lidmi? Mat 6,14–15; Kol 3,13

Podle Božího slova Bůh odpouští pouze těm, kteří jsou ochotni odpustit svým bližním. Kdo naproti tomu prosazuje pomstu a odmítá odpuštění, tomu nebude odpuštěno. List Filemonovi je dobrým příkladem toho, že odpuštění získá jen ten, kdo svých hříšných činů upřímně lituje.

VDĚČNÁ NEVĚSTA

Zákl. verš: Mat 6,8

Rut žila v době, kdy „každý činil, co se mu za dobrá vidělo“. Soud 21,25 (viz Soud 17,6; 5 Moj 12,8). Boho služba se stala pouhou formalitou. Nepravosti páchali i kněží (1 Sam 2,12–17).

Hlad, který Bůh dopustil jako zkoušku svého lidu (Rut 1,1), byl pro rodinu Elimelecha podnětem k odchodu z Betléma, kde bydleli, do sousedního Moábska. Elimelechovi dva synové se oženili s Moábkami Orfou a Rut. Tím došlo ke smíšeným manželstvím, která Bůh Izraeli zakázal. Elimelech žil v Moábsku zřejmě jen krátký čas. Velmi brzy po jeho smrti zemřeli oba jeho synové. Zůstaly tedy tři vdovy. Když Elimelechova žena Noemi slyšela, že se poměry v Izraeli zlepšily, rozhodla vrátit se do Betléma. Orfa se rozhodla zůstat tam, kde byla. Rut však byla odhodlána jít se svou tchyní kamkoliv. V dnešním úkole budeme uvažovat právě o této ženě, jež se připojila k Izraeli a uvěřila v jejich Boha. Její život je svědectvím vítězné moci Boží milosti. Rut patří dokonce do rodokmenu našeho Spasitele Ježíše Krista.

1. Čas soužení

Proč odešel Elimelech s rodinou do pohanské země?
Rut 1,1–2; Soud 21,25

V Izraeli nastaly zlé časy, v Betlémě byl hlad. Elimelech se svou rodinou snad spoléhal na to, že se i mezi nevěřícími najdou dobří lidé, a proto neviděl žádného důvodu, aby se nesnažil „si přilepšit“.

Samozřejmě podobný krok se nikdy nedělá s lehkým srdcem. Čteme výslovně, že Elimelechova rodina žila v Moábsku jako „cizinci“, což tehdy souviselo s velkým rizikem. Sousední národy se neřídily takovými výhodnými zásadami ohledně cizinců, jaké Bůh přikázal izraelskému lidu (viz 3 Moj 24,22; 4 Moj 15,15–16.29).

Jaký osud stihl Elimelecha a jeho rodinu? Rut 1,3–5

Nepřekvapuje nás, že oba synové Machlon a Kiljon vyrůstali mezi Moábity, a že se nakonec s nevěřícími moábskými ženami oženili. Starý (Soud 3,6; Ezdr 9,12) stejně jako i Nový zákon (2 Kor 6,14–15) před takovým manželstvím výslovně varují. O Rut je však známo, že uvěřila v izraelského Boha a ten ji přijal mezi svůj lid. Důvěra v Boha ji zachránila v hlubokém žalu.

2. Návrat do Izraele

Z čeho vyplývá, že v rodině Noemi vládl dobrý duch?

Rut 1,6–14

Tři vdovy musely často rozmlouvat o své jistě ne růžově vyhlížející budoucnosti. Jednoho dne dostala Noemi dobrou zprávu z daleké domoviny, že Hospodin pomohl jejímu lidu a v Izraeli nastaly lepší časy (v. 6). Proto se Noemi rozhodla vrátit do vlasti. Dvě nevěsty stály před vážným a bolestným rozhodnutím. Orfa zůstala v Moábsku.

Jaké pohnutky vedly Rut, aby zůstala s Noemi?

Rut 1,16–18

Můžeme předpokládat, že Rut se od svého muže naučila milovat a uctívat pravého Boha. Měla dobrý příklad i ve své tchyni. Uvědomovala si, že když se s Noemi rozloučí a zůstane v Moábské zemi, že bude pro ni těžké uctívat pravého Boha. Rozhodla se proto jít do Izraele. Tím především osvědčila svoji věrnost a lásku k Noemi jako osobě a potom hovoří o tom, jak přijala lid Noemi, Izrael, za svůj vlastní. Slíbila proto, že do smrti zůstane věrná Bohu a jeho cestám.

3. Rut sbírá klasy

Jak se Rut snažila zmírnit tísnivou bídu, jež doléhala na ni a její tchyni? Rut 1,22; 2,1–3

Při vší idyličnosti tohoto příběhu nesmíme zapominat, že obě ženy byly prakticky bez prostředků a nusely zápasit o holý život. V příběhu je však zřejmý Boží zásah v podobě odměny jeho věrným dětem. Pole, na kterém Rut sbírala klasy, patřilo bohatému majiteli Bózovi. Rut nemohla mít ani potuchy o tom, že

majitel byl příbuzným jejího tchána Elimelecha. Věříme, že nešlo o náhodu, ale o prozíravé Boží řízení.

Jak se Bůh prostřednictvím svých ustanovení postaral v Izraeli o chudé? 5 Moj 24,19.21

Boží směrnice Izraeli týkající se zbytků úrody, která zůstala na poli, vinicích a olivových sadech po žni, vinobraní a sběru oliv, počítaly s chudými, jako byly Noemi a Rut. Tyto zákony měly trojí význam. 1. Bohaté vychovávaly ke štědrosti a nesobecké lásce. 2. Pilnost chudých byla odměněna. 3. Díky a čest patřily Bohu.

Co učinil zámožný statkář Bóz pro cizinku Rut? Rut 2,14–17

Bóz byl zámožný a šlechetný člověk. Takovými byli i jeho sluhové. Neměl rasové předsudky vůči Moábitům. Ochotně nechal Rut sbírat klasy na svém poli. Dobře věděl, jaké jsou zlé časy, a obdivoval její lásku k Noemi.

4. Příbuzný zachránce

Proč se Noemi potěšila nad zprávou své nevěsty Rut 2,18–20.23

Noemi potěšila změna situace. Byla překvapená tím, jak rychle Rut nasbírala tak mnoho klasů. Ještě více ji potěšila skutečnost, že tím dobrodincem je její příbuzný. Rozpomněla se na příkaz o vykoupení a uvědomila si, co to může pro Rut znamenat.

Jaké povinnosti zahrnovalo příbuzenské právo? 5 Moj 25,5–10

Toto právo přicházelo v úvahu ve třech případech:

1. Když majetek příbuzného dostal věřitel.
2. Když vdova zůstala bezdětná.
3. Když byl někdo ve velkém nebezpečí.

V těchto případech bylo povinností příbuzného: vykoupit majetek; oženit se s vdovou po bratrovi v zájmu zachování rodu; chránit ohrožené.

Co měla Noemi v plánu a jakou obavu projevila Bóz? Rut 3,1–8

Noemi chtěla, aby Rut šla k Bózovi a vylíčila mu jejich postavení. I když se nám tento plán jeví jako neobvyklý, v té době takovým být nemusel. Boží usta-

novení byla na straně Noemi a Rut, proto se ve víře směly na ně odvolávat.

Bóz byl zpočátku překvapen přítomností této ženy. Chápal však její nouzi a slíbil jí pomoc. Jeho leknutí svědčí o tom, jak dbal o svou dobrou pověst. Bóz byl zbožný a bohabojný člověk.

5. Zásnuby

Jak se choval Bóz, když ho Rut označila za příbuzného „zastávce“? Rut 3,7–10

Rut vysvětlila své počínání Bózovi a upozornila jej, že je příbuzným s výkupným právem a z toho vyplývajícími povinnostmi. Bóz znal počestnost této ženy. Zřejmě ji delší čas pozoroval. I když ji mohla zpočátku jeho slova znepokojit, jeho příslib najít řešení jí dával naději.

Když Rut žádala Bóza, aby ji přikryl okrajem svého pláště, vyjádřila tím přání i ochotu provdat se za něj. Pán Bůh tímto znamením naznačoval své společenství s vyvoleným lidem. „Roucho“ symbolizuje charakter, který Kristus dává všem, kteří přijímají Jeho roucho svatosti (Zjev 19,8).

Co Bóz slíbil Rut, když si uvědomil své příbuzenské povinnosti? Rut 3,11–13; 4,1–4

Druhého dne Bóz shromáždil starší města k bráně, vložil jim celou záležitost s Rut a Noemi a upozornil nejbližšího příbuzného na jeho příbuzeneckou povinnost. Tento člověk ani nechápal, že postupuje místo Bózovi, když mu přenechává právo nejbližšího příbuzného.

Co učinil poté Bóz? Rut 4,5–8

6. Manželství

Co znamenal obřad „vyzutí obuvi“? Rut 4,7

Obuv je znamením vlastnictví. Obutí symbolizovalo přivlastnění si. Naopak vyzutí znamenalo zřeknutí se vlastnických práv a povinností.

Jakou odpověď dal Bóz Rut? Rut 4,9–13; 3,9

Bóz oznámil, co hodlá učinit. Projevil ochotu vzít si Rut za manželku. I když zákon prikazoval Bózovi, aby to učinil, nebylo by to možné v případě, že by nevěsta

odmítla. I náš nebeský „příbuzný“ — Vykupitel — může se zasnoubit se svou nevěstou církví pouze s jejím souhlasem.

Kdo byl potomkem Bóza a Rut? Rut 4,17–22

V Ježíšově rodokmenu jsou Rut a Bóz jako Davidovi prarodiče. Když odcházela Rut z Moábska jako chudá vdova, nemohla tušit, že bude významnou ženou v dějinách spásy. I když nemohl mít žádný Moábita po deset pokolení účast na bohoslužbě Izraele (5 Moj 23,3), bohoslužbu Rut Hospodin přijal.

7. úkol — 18. května 1985

PŘÍTEL A SPOLUPRACOVNÍK

Zákl. verš: 2 Kor 2,4

Zážitek obrácení Saula úplně změnil. Z kdysi pyšného, fanatického farizea, který chtěl vyhubit všechny křesťany, stal se po těžkém duševním zápase v průběhu jednoho týdne přesvědčený zvěstovatel Kristova evangelia. Mnohým křesťanům se jeví změna tohoto člověka příliš ideální na to, aby mohla být pravdivá. Mnozí tomu nechtěli uvěřit a pokládali to za lest. Tehdy se za Pavlem vydal Barnabáš a spřátelil se s tímto starým nepřitelem. Hájil ho před apoštoly a zavedl jej mezi věřící křesťany.

Kdo byl tento nebojácný muž, jenž postřehl pravost Pavlova obrácení? Byl jím Levita z Kypru, zřejmě bývalý Žid z diaspory. Původně se jmenoval Josef. Řečí přátelé jej nazývali Jozes a pro židy byl Barnabáš. Nevíme, jak se stal křesťanem. Když však někteří obrácení byli vyhnáni ze svých domovů i od své práce, prodal Barnabáš svůj majetek a pomáhal jim.

Barnabáš se stal kazatelem sboru v Antiochii. Věděl, že sám na tuto úlohu nestačí, proto odešel do Tarsu a vyhledal svého nového přítele Saula. Oba se potom podíleli na pastoračních povinnostech ve sboru v Antiochii. Společně podnikli misijní cestu. Před druhou misijní cestou došlo mezi Barnabášem a Pavlem k názo-rovým neshodám, takže se rozešli.

1. Jeho obětavost

Čím se vyznačoval Barnabáš a jiní křesťané prvotní církve? Skut 4,32–37

Když se v době po letnicích zvěštovalo evangelium v Jeruzalémě, celé zástupy Židů se staly křesťany. V důsledku toho se mnozí ocitli bez domova, bez prostředků a bez přátel. Ti, kteří nějaké prostředky měli, je odevzdali do společné pokladny. Všechny věřící spojoval duch bratrství a lásky. Bylo to pravé křesťanské společenství.

V této souvislosti je vzpomínán i Barnabáš. Pocházel z kmene Lévi, patřil tedy ke kněžskému okruhu jako Jan Křtitel (viz Skut 6,7), mohl tedy mít v Palestině i pozemek (viz Jer 32,7; 1,1). Jeho rodina pocházela z Kypru, ale již nějaký čas předtím se přestěhovala do Jeruzaléma, při čemž spojení s ostrovní domovinou nebylo přerušeno. Když se tento kyperský Levita stal Kristovým učedníkem, prodal svůj majetek ve prospěch chudých členů sboru v Jeruzalémě.

Jak tento čin zapůsobil na ostatní věřící? Skut 5,1

Dobré či zlé skutky mají určitý vliv na ostatní. Barnabášova štědrost podnítila mladé manžely ke slibu, že peníze z prodeje pozemku věnují církvi. Jen co však peníze nabyli, potají se rozhodli nechat si část utržené sumy. Ananiáš a Zafíra chtěli sice oslavovat Boha, ale rozděleným srdcem.

Jaké společenství má být mezi Bohem a dárce, aby správcovství mohlo být upřímné? 2 Kor 8,2–5

2. Jeho charakter

Na co poukazuje jméno „Barnabáš“ (aramejsky = syn utěšení) a v jaké souvislosti Ježíš použil podobný výraz? Skut 4,36; Jan 14,16

Ve 36. verši nacházíme první zmínku o Josefovi, tj. Barnabášovi v prvokřesťanské době. Aramejské jméno Barnabáš je možno přeložit i výrazem „syn prorocství“. Pravděpodobnější však je význam syn potěšení, kterého používá i Lukáš, pisatel Skutků apoštolských. Řecké slovo *parakletos*, jež tu autor

použil, znamená člověka, kterého je možno pokládat za pomocníka nebo podpůrce. Barnabáš byl vždy ochoten přijít a pomoci, když to potřeba vyžadovala.

Pán Ježíš podle Jan 14,16 použil výraz **paraklet** k označení Ducha svatého jako svého „zástupce“. Utěšitelem je proto, že v Ježíšově jménu dává oporou všem hledajícím pomoc. O Barnabášovi je možno říci, že byl srdečným křesťanem, nápomocným a ochotně spolupracujícím tam, kde toho bylo nejvíce potřeba.

Jak byli členové církve zbaveni strachu před bývalým pronásledovatelem křesťanů v Jeruzalémě? Skut 9,20—22.26—27

Po ukamenování Štěpána židovští fanatikové vedení Saulem pronásledovali křesťanské věřící. Zabavovali jim domy, mnohé usmrtili a jiné uvěznili. Mnohým se však podařilo utéci. Pak přišla zpráva, že se Saul ze své výpravy do Damašku vrátil do Jeruzaléma. To věřící ještě více poděsilo. Zvěst o jeho obrácení přijímali někteří s nedůvěrou. Podle názoru mnohých to měla být lest, aby získal jména všech křesťanů.

Jak se k Saulovi choval Barnabáš na základě daru „rozpoznávání duchů“? Skut 9,27; viz 1 Kor 12,10

3. Jeho vliv

Co přinesl Barnabášův přístup plný porozumění? Skut 9, 27—28.31

Barnabášova přímluva za Saula byla tak účinná, že věřící přijali tohoto obráceného farizea a stýkali se s ním. Jeho víra v církev a Boží poselství sílila. Saul začal brzy zvěstovat evangelium pohanům, jak k tomu byl povolán (Skut 9,15).

Na obrácení jednotlivce má obvykle vliv více lidí vedených Duchem Božím. V případě Saulově to byl především Gamaliel, který vložil do Pavlovy mysli zdravé základy známosti Písma. Dále to byla Štěpánova jasná řeč o Božích proroctvích a zaslíbeních, stejně jako i modlitba za ty, kteří ho kamenovali. Dalším Božím nástrojem byl Ananiáš, jenž se setkal s Pavlem po jeho zkušenosti na cestě do Damašku. Důvěřivá Barnabášova láska pomohla odstranit předsudky na cestě duchovní přeměny ze Saula v Pavla.

Proč představitelé církve v Jeruzalémě poslali na pomoc antiochijskému sboru právě Barnabáše? Skut 11,20–23

Když v Jeruzalémě nastaly pro křesťany krušné časy, uchýlili se někteří z nich do odlehlých míst. Někteří odešli do zámoří. Ale kamkoli šli, všude zvěstovali Krista a jeho evangelium.

Rozmnožení počtu křesťanů v Antiochii si vyžádalo potřebu kazatele. Představitelé v Jeruzalémě si to uvědomovali, a proto jim poslali svého nejlepšího pomocníka. Barnabáš má potěšovat věřící, pomáhat jim v jejich duchovním růstu a společenství s Ježíšem.

4. Barnabáš a Saul

Čím se vyznačovalo Barnabášovo úsilí v Antiochii? Skut 11,23–24

Jaké je to skvělé svědectví! Barnabáš byl „dobrý muž“. Ať už tento výraz znamená jakékoliv schopnosti a vlastnosti, Barnabáš nepochybně dbal o blaho všech, a co konal, činil v moci a pod vedením Ducha svatého. Byl mužem neochvějné víry, podle níž i jednal. Zřejmě byl dobrým kazatelem a duchovním pastýřem; koho přivedl k víře, toho skutečně přivedl i k Ježíši.

Proč Barnabáš vyhledal Saula? Skut 11,25.26

Když přibývalo práce, hledal Barnabáš pomoc. Odešel do Tarsu vyhledat Saula. Oba se pak vrátili do Antiochie a tam spolupracovali.

Písmo líčí Barnabáše jako jednoduchého, dobrého, lidumilného pastora, ochotného vždy pomoci. Saul – Pavel je nám představen jako bystrý myslící člověk, stále uvažující o věroučných tématech. Tito dva muži se navzájem dobře doplňovali. Barnabáš uměl hromáždit „početný zástup posluchačů“ (v. 24), kterému Pavel mocně zvěstoval evangelium.

Jaké jméno dostali věřící v Antiochii? Skut 11,26

5. První misijní cesta

Jak se stal Barnabáš misionářem? Skut 13,2–3

Duchovní dar prorocství se mezi věřícími v Antiochii spojoval s darem učení (v. 1). Křesťanská víra je dynamická a nečinnost znamená pro ni úpadek. Věřící

dospěli z podnětů Ducha k přesvědčení, že evangelium musejí neodkladně šířit dál. V tomto smyslu byli pro dílo, ke kterému je Bůh povolal, vzkládáním rukou oddělení Barnabáš a Saul.

Barnabáš se rozhodl vzít s sebou svého bratrance Jana Marka (Kol 4,10). Společně se přepravili na Kypr, kde zažili skvělé vítězství nad satanem, a odtud odešli do Malé Asie. Zakrátko je Marek opustil a vrátil se domů.

Jaký misijní návrh dal Pavel a s jakým výsledkem?
Skut 15,36—40

První apoštolský koncil měl rozřešit otázku, zda se věřící z pohanů mají nejdříve stát židy, než budou přijati do křesťanské církve. Koncil potvrdil stanovisko Pavlovo, že není třeba pohanům vnucovat obřízku. Pavel pak navrhl Barnabášovi, aby spolu navštívili sbory, které založili. Barnabáš chtěl dát Markovi novou příležitost k osvědčení se, ale Pavel jej pokládal za příliš nestálého, a proto ho odmítl vzít s sebou na misijní cestu. Toto nedorozumění rozdělilo Barnabáše a Pavla. Písmo zde jasně naznačuje, že i mezi dobře smýšlejícími lidmi může dojít k výrazným neshodám. Po letech vyjádřil Pavel o Markovi jiný názor a označil jej za „velmi užitečného pomocníka“ (viz 2 Tim 4,11; Kol 4,10; Filem 24).

6. Porážka a vítězství

Jaký byl výsledek roztržky? Skut 15,39

Po rozkolu s Barnabášem se Pavel a Síla vydali je ním směrem, zatím co Barnabáš s Markem odešli j. nam. Znovu se osvědčilo, že i hněv člověka musí oslavovat Boha.

Jak působil na Barnabáše příklad Petra a jiných Židů a jak na to reagoval Pavel? Gal 2,11—16

Pavel psal o něčem, co se událo v Antiochii za jeho tamějšího působení. Předtím ani on, ani Barnabáš nečinili žádný rozdíl mezi křesťany ze Židů a z pohanů a jídali s nimi. Když přišel navštívit sbor Petr, i on bez zábran jídal spolu s křesťany vyššími z pohanství. Když však později přišli někteří z Judeje, odděloval se od pohanů, aby neurazil Židy. V tom se

Barnabáš připojil k Petrovi. Pavel však napomínal Petra i ostatní, aby jim pomohl pochopit nesprávnost jejich počínání.

Jak hleděli představitelé křesťanské církve na Barnabášovu misijní práci? Skut 15,25–26

Která Kristova zaslíbení se splnila při Barnabášovi? Mar 16,17–18; Luk 24,49; Skut 1,8

Barnabáš byl dobrým a štědrým člověkem. Miloval lidi a v jejich zájmu dokázal přinést velké oběti, ba nezdráhal se vystavit v nebezpečí i svůj vlastní život. Občas býval nepovolený, jindy zase byl nedůsledný. Pro jeho společenství s Pánem je možné označit jej za vítěze v boji víry. O charakteru totiž nerozhoduje nějaký dobrý nebo zlý čin, ale celkové životní zaměření. Celý Barnabášův život směřoval k cíli svrchovaného povolání Božího v Ježíši Kristu.

8. úkol – 25. května 1985

ROZVÁŽNÁ ŽENA

kl. verš: Příklad 31,10–11

Pravděpodobně bychom se nikdy nedověděli o Abigail, kdyby měla rozvážného muže. On však byl člověk surový a zlomyslný. Měl peníze, majetek, a proto byl nadmíru pyšný.

Ostatně již jeho jméno vzbuzovalo odpor (nábal = blázen). Nábal měl rozsáhlé pastviny jižně od Hebronu, v pustině Fáran. Dříve než na trůn zasedl David a po něm Šalomoun a zavedli v zemi pořádek, „každý dělal to, co uznal za správné“ (Soud 21,25). Místní obyvatelé se museli často bránit, jak uměli. David se svojí družinou ochraňoval Nábalova stáda před zloději z okolí (1 Sam 25,14–16). Když však jednou David požádal Nábalu o pomoc v tísní (1 Sam 25,5–9), ten se na jeho posly osopil (1 Sam 25,10).

Davida takovéto počínání rozhněvalo, a proto přísahal pomstu Nábalovi i celému jeho domu. Nábalovi sluhové se polekali a šli k Abigail. I když vlastně nevěděla, co se přihodilo, musela jednat rychle a roz-

vážně, jelikož všem hrozila záhuba. Připravila jídlo a vypravila se vstříc Davidovi.

Její slova Davida odzbrojila. Z Boží prozřetelnosti patřila do rodokmenu přicházejícího Spasitele. V dnešním úkole budeme uvažovat o jejích činech. Ty svědčí o charakteru a důvodech vítězství Abigail. Její jméno svědčí o „otcově radosti“.

1. Nerozvážený muž

Jak je charakterizován Nábál na rozdíl od své ženy Abigail? 1 Sam 25,2—3.17.36

Písmo představuje Nábala jako „surového a zlomyslného“ člověka. Jeho manželku Abigail naproti tomu líčí jako „ženu velmi rozumnou a hezkou“. Nábál se spoléhal na své bohatství, ale málo myslel na to, že jeho ohromná stáda musí být chráněna před zloději okolních kmenů.

V blízkém okolí se ukrýval David se svou družinou před králem Saulem. Utekl před ním ne snad pro nějaký zločin, ale proto, že byl jako pomazaný nástupce Saula na izraelském trůně terčem králova žárlivého hněvu. V tomto nehostinném kraji měl David mnoho starostí nejenom o vlastní život, ale o život a záchranu celé své družiny. Protože královská moc sotva stačila kontrolovat oblasti západně od mrtvého moře, stal se v tomto kraji ochráncem života a majetku před loupeživými vpády Izmaelitů a Edomitů David a jeho bojovníci. Zřejmě i Nábál měl svého času užitek z této jejich ochrany.

Jakou odpověď dal Nábál na Davidovu žádost o pomoc? 1 Sam 25,4—12

Čas stříhání ovec byl něčím podobným jako slavnost sběru úrody. Pro Davida to byl podnět, aby svého „souseda“ požádal o pomoc a protislužbu za ochranu a pokojný život. Z veršů 15—16 vyplývá, že jeho očekávání bylo oprávněné.

Nábál reagoval ve smyslu svého jména, tj. bláznivě. Poslům dal najevo, že má pro jejich pána jen opovržení. Nakonec je obvinil z nevěrnosti vůči králi Saulovi, čili nepřímou z velezrady. Nechtěl uznat, že mu David prokázal dobrou službu, a sobecky nezdvořile

mu odmítl jakoukoliv protislužbu. Jeho počínání svědčilo nejen o nevděčnosti, ale i o nebezpečné nerozvážnosti. A že to David po návratu poslušně takto i hodnotil, vyplývá z jeho reakce zaznamenané ve verši 13. Osud Nábala a jeho domu se zdál být zpečetěn.

2. Rozvážná manželka

V čem se projevila rozvaha Abigail? 1 Sam 25,14.17—19

V kritické chvíli nešel Nabalův sluha ke svému pánu, ale k jeho rozvážné ženě Abigail. Už sama tato skutečnost svědčí o rozdílném charakteru obou. On byl hlavou domácnosti, i když jen podle jména, zatím co ona jí byla ve skutečnosti.

Abigail byla ženou činu. Postřehla okamžitě, že musí neodkladně jednat. K rozhněvanému Davidovi poslala několik poslů s potravinami a sama šla za nimi.

Co se David rozhodl učinit? 1 Sam 25,21—22

Rozhněvaný David, rozhodnutý vyhladit Nábala a přivlastnit si jeho majetek, nemohl v takovémto zaemnění mysli vidět ve svém počínání strašný hřích. Otřeboval pomoc. Bůh mu ji poslal v setkání s Abigail. Při něm si David jasně uvědomil, že pomstychtivé počínání není důstojné Božího sluhy. Když poznal správnost svého hněvu, okamžitě ho litoval. Děkoval Bohu, že mu pomohl zastavit se před svým strašným záměrem.

3. Smířlivá odpověď

Čím se Abigail snažila zmírnit Davidův hněv? 1 Sam 25,23—28a

Abigail byla zámožná a krásná žena. Byla manželkou jednoho z nejbohatších mužů v okolí (1 Sam 25,2—3). To jí však nezabránilo v tom, aby na kolenou před Davidem všechno vysvětlila. Prosila Davida, aby si nevšímal nerozvážného počínání jejího manžela. Hovořila o tom, že ji sám Bůh posílá, aby mu zabránil prolít v hněvu nevinnou krev.

Jak se snažila Abigail napravit čin svého manžela a proč? 1 Sam 25,18.27

Abigail odevzdala Davidovi darem pokrmy, které

připravila. V další prosbě vyjádřila přesvědčení o budoucím Davidově postavení v Izraeli (v. 28–30). Pravda, porozumění, moudrost, pokora a krása této ženy, jež před ním klečela, to vše pohnulo Davida k tomu, že vyslyšel její prosby.

Abigail postřehla, že po překonání všech potíží se David stane králem nad Božím lidem. Žádala jej, aby pamatoval, že mu svým počínáním dopomohla k tomu, aby si neposkrvnil ruce vraždou. Zde se jasně osvědčila její víra v Boží zaslíbení.

4. Davidova odpověď

Jak na Davida zapůsobila slova Abigail a celé je chování? 1 Sam 25,32–35; Přísl 15,1

Ve své přímluvě projevila Abigail Davidovi své city. Řeční a římské řečníci hovořili kdysi o „étosu“ řečnického projevu a mínili tím jeho přesvědčivou sílu v závažné situaci nebo při řešení určitého problému. V našem případě šlo o moudrou a krásnou ženu, jež na rozdíl od svého hrubého a nezdvořilého muže vzala pokorně vinu na sebe, a tím od celé rodiny odvrátila hrozící nebezpečí. Více než uklidňující dary odzbrojila Davida dojemná slova.

David čestně přiznal, jaké nebezpečné záměry na Bůh skrze ni zkřížil. Upřímnost Abigail našla upřímnou odezvu u Davida. Její tichá a skromná slova odvrátila Davida od jeho neuváženého záměru.

V jakém stavu našla Abigail doma svého muže? 1 Sam 25,36

Abigail se určitě vrátila domů s pocitem úlevy a vděčnosti Bohu za to, že od nich odvrátil jistou záhubu. Doma ji však nečekal vděčný manžel. Našla ho v kruhu přátel opilého a neschopného uvědomit si nebezpečí, kterému právě unikl.

5. Chápání lidské povahy

V čem se projevilo rozumné jednání Abigail? 1 Sam 25,18–19.23–25.36–37

Abigail musela brzy po svatbě poznat, jakým člověkem Nabal vlastně je. Protože byla rozumnou ženou (v. 3), zřejmě se situaci přizpůsobila a našla ta-

kový způsob soužití, aby byl život s ním pro ni snesitelný. Pravděpodobně musela mnohé hrubé chování svého muže napravovat vlastním rozvázným přístupem a schopností vcítit se do situace jiných lidí. Toto se projevilo i na vztahu k jejich služebníkům, kteří jí důvěřovali a se svými problémy i starostmi se obraceli vždy jen na ni. Její jednání se vyznačovalo taktem a přívětivostí, porozuměním a moudrostí.

Jak Abigail projevila svou důvěru v Boží předpovědi? 1 Sam 25,26.28–31

Abigail viděla Davidovo chování ve světle jemu zaslíbené budoucnosti. Prorocký prvek jejího proslovu se projevoval v tom, že Davida viděla jako vyvoleného knížete nad celým Izraelem. Pouze z tohoto hlediska je možno rozumět i přáním týkajícím se Davidova života a zničení jeho nepřátel.

Jako mnozí jiní v Izraeli i Abigail věděla, že Samuel pomazal Davida za krále. Jistě se doslechla i o tom, jak rozhněvaný Saul všude pronásleduje Davida (1 Sam 26,20). Věřila svědectví proroků, že za budoucího krále nad Izraelem si Bůh vyvolil právě Davida.

. Manželkou krále

Co udělal David, když se dozvěděl o Nabalově smrti?

. Sam 25,37–39a

Abigail poznala, že David je v nebezpečí převzít záležitosti do vlastních rukou místo bezvýhradného spoléhání se na Boží vedení. Bůh rychle zasáhl a po Nabalově smrti mohl David oprávněně říci: „Požehnaný Hospodin... svého služebníka ušetřil od zlého a Nabalovu zlost obrátil na jeho hlavu“ (v. 39).

S jakou žádostí se po Nabalově smrti David obrátil na Abigail a jakou odpověď dostal? 1 Sam 25,39–42

Po zprávě o Nabalově smrti poslal David své služebníky k Abigail se vzkazem, že si ji chce vzít za manželku. Abigail i v tomto případě projevila pokorného a rozvázného ducha jako vždy před tím v rozhodujících životních situacích. Laskavě a uvážlivě přijala Davidovu nabídku obšťastnit jeho život. Bůh vlastním způsobem rozřešil její problémy a oslavil své jméno.

VĚRNÝ HOSPODÁŘ

Zákl. verš: Přísl 22,29

Když si Abraham a Sára uvědomovali, že již nikdy nebudou mít dítě, pomýšleli na adopci Eliezera. Rodem pocházel z Damašku. Jeho předkové se zřejmě připojili k tisícovému zástupu, nad kterým měl Abraham asi dohled jako kmenový náčelník.

Eliezer se narodil v tomto táboře a zanedlouho se stal středem Abrahamovy pozornosti jako možný adoptivní syn a dědic.

Pán Bůh však svoje zaslíbení splnil a Abraham se Sárrou se nakonec dožili syna, který dostal dědičné právo.

V dnešním úkolu budeme uvažovat o ušlechtilém charakteru Eliezera. Všimneme si jeho věrné služby Abrahamovi. Tento praotec mu svěřil do správy všechno své jmění. Abraham pověřil Eliezera úkolem najít Izákovi manželku. Z celého jeho počínání nás oslovuje zbožný a ušlechtilý charakter. V tom je trvalým příkladem každému, kdo chce věrně a oddaně sloužit svému nebeskému Pánu a zůstat věrným hospodářem svěřených hřiven.

1. Vyhlédnutý dědic

S jakým problémem se Abraham obrátil na Hospodina, když viděl, že z lidského hlediska se svou manželkou zestárnou bez dětí? 1 Moj 15,1–3

Eliezerovi rodiče se kdysi připojili k zástupu těch, kteří uvěřili v Abrahamova Boha a rozhodli se žít podle jeho zákonů. Když Eliezer vyrůstal, stal se nejbližším poradcem patriarchy.

Jaké povinnosti svěřil Abraham Eliezerovi? 1 Moj 24,2

Eliezer byl důvěryhodným a spolehlivým správcem jmění celého Abrahamova kmene. Abraham se mohl na něho stále více spoléhat a byl si bezvýhradně jist jeho schopnostmi a věrnou službou.

Jakou odpověď dal Hospodin Abrahamovi ohledně jeho plánu učinit Eliezera dědicem? 1 Moj 15,4–6

Abrahamův záměr učinit Eliezera dědicem nebyl v souladu s Božím zaslíbením přímého dědice. Když Abraham pochyboval o Božím zaslíbení, přikázal mu Pán pohlédnout na noční hvězdnatou oblohu a ujistil jej, že bude mít potomstva jako hvězd, které vidí. Tehdy Abraham uvěřil.

2. Zkouška věrného sluhy

Do jaké míry důvěřoval Abraham Eliezerově moudrosti a čestnosti? 1 Moj 24,1–10

V Písmu nečteme, že by Eliezer věděl o původním Abrahamově záměru učinit jej adoptivním synem a dědicem celého majetku, jehož byl správcem. Po Izákově narození však musel vědět, že dědicem všeho bude tento zaslíbený syn. Eliezer sloužil patriarchovi tak věrně, že mu tento svěřil i krajně choulostivou záležitost vyhledání manželky pro Izáka. Základní poučení v tom ohledu dostal jistě od Abrahama, ale Eliezer měl za úkol najít ženu podle Abrahamových představ.

Jak si počínal Eliezer a jak praktické byly jeho plány? 1 Moj 24,11–14.17

Eliezer se okamžitě připravil na cestu do Mezopotánie. Šel do Cháran, kde bydleli Abrahamovi příbuzní. Vostavil se ke studni, odkud mohl všechno dobře pozorovat. Spoléhal na Boží pomoc prostřednictvím znamení. Neměl mnoho času na dlouhé úvahy a rozhovory. Jeho pozornost upoutala krásná žena, která podle jeho názoru mohla odpovídat Abrahamovým představám. Rozhodl se ji oslovit a s jejím souhlasem přivést do Abrahamovy rodiny.

3. Hledání nevěsty

Jakou prosbu vyjádřil Eliezer Bohu? 1 Moj 24,12

Zatímco ženy napájely svá stáda, Eliezer se v duchu modlil. Na své cestě se jistě nejednou obrátil svou myslí k Bohu s prosbou o pomoc. Nyní věděl, že na dešla rozhodující chvíle a potřebuje zvláštní pomoc. Kolika nedorozuměním by se dalo předejít, kdyby se

mladí lidé v rozhodujících chvílích svého života obraceli o pomoc ke svému Stvořiteli a Spasiteli!

Čeho si Eliezer povšiml u ženy, ke které přistoupil? 1 Moj 24,15—16

Jak Rebeka odpověděla Eliezerovi? 1 Moj 24,17—20

Rebeka odpověděla Eliezerovi přesně podle znamení, které si vyžádal od Hospodina. Její ochota, laskavost a rozhodnost odpovídaly Eliezerovým představám ženy pro Izáka.

Co potom Eliezer učinil? 1 Moj 24,21—27

Eliezer se nepřestával divit, jak rychle Pán vyslyšel jeho prosby. Obdařil Rebeku dary, které přinesl. V rozhovoru poznal, že je „z domu příbuzných“ jeho Pána. Pak Eliezer padl na kolena, poklonil se před Hospodinem a řekl: „Požehnaný Hospodin, Bůh mého Pána Abrahama“.

4. U Bathuele

Jak byl Eliezer přijat v domě Bathuele? 1 Moj 24, 28—32

Z vícerých zmínek biblické zprávy (1 Moj 29,13—23; 30, 25—30; 31,1—2.14—16.23—43) poznáváme Lában, bratra Rebeky. V dávných dobách patřilo k dobrému mravu projevit pohostinnost hostu. Ale Lában byl člověk lakomý, který vždy myslel jen na zlato. Nešlo mu tak o osobu, jako spíš o vlastní ziskné záměry. Můžeme předpokládat, že Eliezerovy dary ho tak omámily, že tento „bohatý pramen“ rád uvedl do svého příbytku.

Jak reagovali Abrahamovi příbuzní na Eliezerův požadavek? 1 Moj 24,33—34.49—51 (viz 1 Moj 24,35—48)

Po vstupu Eliezera do Bathuelova domu se projevila další dobrá vlastnost jeho charakteru. Nechtěl ani jíst, ani si odpočinout, dokud neobjasnil důvod své návštěvy; šlo mu o to, aby bez ohledu na všechny „obchodní zvyklosti“ neodkladně předložil záležitost svého pána. Lában byl Eliezerovým vyprávěním dojat. I když nebyl příliš bohabojným člověkem, nemohl v Eliezerově případě popřít zjevné Boží vedení. Každopádně souhlasil s tím, aby se jeho sestra Rebeka stala Izákovou manželkou. Eliezer se opětovně poklo-

nil Bohu. Odevzdal nevěstě přinesené dary a teprve potom zasedl k jídlu a odpočinul si.

5. Ochota Rebeky

Proč se Eliezer chtěl co nejdříve vrátit do Hebronu?
1 Moj 24,54—62

Eliezer se snažil všechno dojednat ještě večer a ráno se vydat na zpáteční cestu. V uskutečnění plánu na brzký návrat ke svému pánu mu nemohla zabránit ani Lábanova vypočítavá zdráhavost. Eliezerova rozhodnost a ochota Rebeky zvítězily nad chytráctvím Lá-bana.

Jak byla cesta k tomuto manželství připravována modlitbami? 1 Moj 24,12—14.26—27.52.63

Je nápadné, že uskutečnění tohoto manželství bylo tolik závislé na modlitbě. Eliezer se často modlil, protože byl přesvědčen o tom, že Hospodin milostivě žehnal jeho cestě a že jej „vedl správnou cestou“. (v. 48). Izák mezi tím očekával výsledek Eliezerovy cesty. Když se schylovalo k večeru, vyšel na pole rozjímat a v tom uviděl přicházet karavanu s Rebekou (v. 62. 3).

„Přítel ženicha“

Jaké vlastnosti zdobí věřícího člověka v úloze „přítele ženicha“? Jan 3,29.30

Ve starozákonních i novozákonních dobách bylo zvykem, že „přítel ženicha“ pořádal svatební hostinu. Za tímto účelem navštívil rodinu nevěsty a předložil nabídku na uzavření manželství. Potom představil přípravné plány na svatbu. Eliezer splnil všechny tyto úkoly.

V uvedeném textu je zmínka o Janu Křtiteli, předchůdci a příteli Ježíše Krista. Jan Křtitel znal, co podle židovských zvyklostí znamená být přítelem ženicha. Nadešla chvíle radostného setkání ženicha s nevěstou. Po splnění své povinnosti ustupuje v radostné spokojenosti nad splněným úkolem.

Jakou úlohu vykonal Jan Křtitel v souvislosti s názorným přirovnáním o „příteli ženicha“? Mat 11,10—11; Jan 1, 26.27.29.30

Jan stál v ohnisku náboženského zájmu dřív, než Ježíš začal svou službu. Lidé k němu přicházeli v zástupech a naslouchali mu; kdo jeho poselství přijal, řídil se jím. Jan Křtitel oznamoval poselství o příchodu Božího království, jehož přijetí mělo neskonale větší cenu než stříbro, zlato nebo nejvyšší pozemské hodnoty. Mnozí se domnívali, že on sám je zaslíbeným Mesiášem. On se však vždy představoval jako správce, přítel ženicha. Jeho úkolem bylo poukazovat na Mesiáše jako Beránka Božího, který snímá hříchy světa. O to pokorněji ustupoval do pozadí, čím více cti se dostávalo Kristu. Všechny tyto ušlechtilé rysy projevoval svého času i Eliezer.

Také apoštol Pavel se pokládal za služebníka Ježíše Krista a podobně chápal svou úlohu. Jeho velikou touhou bylo zachraňovat lidi, které by mohl představit Ježíši – Ženichovi jako „čistou nevěstu“ (2 Kor 11,2). Vztah lásky členů jeho církve ke Spasiteli je cílem, ke kterému má vést veškeré zvěstování evangelia (viz Oz 2,21–22; Efez 5,25–27).

---

10. úkol – 8. června 1985

POMOCNICE V KAŽDÉ NOUZI

Zákl. verš: Jak 1,27

Když Lukáš nazývá Tabitu „uřednicí“ (Skut 9,36, chce tím říci, že její současníci ji poznali jako dobrou a věrnou křesťanku. Mezi vítěze patří ne pro nějaké teologické vědomosti či mučednickou statečnost. Ovoce jejího posvěceného života se projevilo ve zručném zacházení s jehlou jako symbolem nezištné služby lidem. Každopádně to byla velmi vzácná žena.

Podle záznamu ve Skutcích apoštolských Petr tuto prostou, pilnou ženu vzkřísil z mrtvých. Vrátila se do života, aby mohla dále sloužit opuštěným a trpícím. Písmo se nezmiňuje o osobním postoji Tabity k této mimořádné zkušenosti, ale můžeme si představit, s jakou ochotou se znovu pustila do práce, kterou musela

pro onemocnění přerušit. Tabita si byla jistě vědoma, že příčinou jejího vzkříšení nebyly její dobré skutky. Jisté však je, že Petr tímto činem vykonaným z pověření Božího pomohl církvi v tísnivé situaci.

V dnešním úkolu chceme uvažovat o životě ženy, který je pouze malou epizodou v celých dějinách Božího lidu. Její posvěcený život a její vzkříšení jsou určitým předobrazem ovoce posvěceného života těch z milosti ospravedlněných, kteří budou mít podíl na vzkříšení při druhém příchodu Krista. Dar nového života pro Tabitu byl mocným povzbuzením víry mladé církve. Když postřehneme Boží plán v díle Tabity, můžeme lépe porozumět, jak následovat jejího příkladu.

1. Naděje místo pochybnosti

Proč byla smrt Tabity tak velkou ztrátou církevního sboru v Joppe? Skut 9,36—37

Kdekoliv se zvěštovalo evangelium, všude se obrácení lidé začali starat o blaho svých spolubližních. Při tom zvěštovali, co Ježíš zaslíbil. Tak i věřící v Joppe lyšeli o Ježíšově zaslíbení, že mrtví budou jednou zkrříšeni. Tím důvěřivěji se upínali k tomuto zaslíbení, čím pronikavěji si uvědomovali, co v milované Tabitě ztratili. Měli vážný důvod rmoutit se nad Tabitou, jelikož byla upřímnou následovnicí Ježíše a její život vyplňovaly skutky lásky a dobročinnosti. Tabita odívala chudé a potěšovala zarmoucené. Přitom více hýbala rukama než jazykem.

Jakou naději vkládali věřící do apoštola Petra? Skut 9,38.39

Víra křesťanů v Joppe byla veliká. Připravili vše, co bylo potřebné pro pohřeb Tabity (v. 37), současně ale poslali pro apoštola Petra do Lydy. Toužili po útěše a radě. Někteří mohli chovat naději, že Kristovou mocí by Petr mohl udělat i víc. Jistě věděli o tom, že Boží mocí uzdravoval. Když Petr přišel do Joppe, pozdravily ho některé vdovy, jež oplakávaly smrt Tabity. Postavení vdov a sirotek bylo v té době vskutku žalostné. Když si nemohli sami pomoci anebo neměli nějakého dobrodince, jakým byla právě Tabita, octli

se v těžkém postavení. Boží směrnice, kdysi dané Izraeli vzhledem k sociálně slabým, byly natolik opomíjeny, že neměly žádný význam. Velkou změnu znamenala křesťanská víra, působící v čínorodé lásce k bližnímu.

2. Modlitba víry

Která dvě hlediska měli učedníci při zvěstování evangelia představit? Mat 10,7–8 (viz Jakub 5,14.15)

Kázání a uzdravování tehdy znamenalo do jisté míry dvě stránky jedné mince. Petr ani chvíli nezaváhal. Jako dobrý kazatel se vydal okamžitě na cestu ve snaze udělat vše pro ty, kteří pro něho přišli. Jako dobrý pastýř duchovního stáda nebral žádný ohled na vlastní případné problémy. Apoštol též nijak nenaznačil, že by tato prosba byla nerozvážná.

Nakolik Petr jednal podle Ježíšova vzoru? Mar 5, 36–41; Skut 9,40.41

Když Petr přišel, poslal pryč zvědavce a nevěřící a zůstal sám s Tabitou. Poklekl a modlil se. Po vlastní duchovní přípravě a podle vzoru Ježíše Krista oslovil Tabitu jménem a přikázal jí povstat. Bůh odměnil jeho víru. Mrtvá otevřela oči a posadila se. Petr se zřejmě řídil tím, co viděl u Ježíše.

3. Dobré skutky a víra

Co si máme představovat pod dobrými skutky Tabity a jejími almužnami? Skut 9,36; 1 Tim 2,10

Tabita byla zřejmě švadlenou. Její „dobré skutky“ spočívaly ve zhotovování a opravě šatstva. Její „almužny“ byly nejpravděpodobněji peněžité nebo potravinové dary chudým anebo jiná možná podpora nuzným. V pozadí této obětavosti byla však celá bytost Tabity, jinak si můžeme sotva vysvětlit veliký žal členů sboru nad jejím skolem.

Někteří lidé sice neodmítají dobré skutky, ale nepokládají je za příliš důležité. Pavel ve svých listech představuje Abrahama jako veliký vzor víry (Řím 4). V Jakubově listu je naproti tomu Abraham postaven jako příklad víry, osvědčené skutky. Nejde o žádné protirečení. Dobré skutky byly a vždy zůstanou dů-

kazem pravé víry, která se chápe Božích zaslíbení.

4. Následky vzkříšení Tabity

Jaké důsledky mělo vzkříšení Tabity? Skut 9,41.42

Jestliže tato usilovná učednice Ježíšova nebyla předtím v okruhu pozornosti, tedy zcela určitě se tam do stala po svém zázračném vzkříšení. Návrat do živo ji pomohl pokračovat v dobročinné službě trpícím. A to byl jistě Boží záměr. Dalším důvodem zázraku bylo, aby se zvěst o Boží moci rozšířila co nejvíce. Vzkříšení mrtvých na konci věků bude takovým svědectvím Boží lásky a spravedlnosti, jaké vesmír doposud nepoznal. Vzkříšení bylo nepochybně podnětem k tomu, aby Tabita působila dále ještě účinněji.

K jakému rozhodnutí vedla Petra tato zkušenost? Skut 9,43

Petr zůstal delší čas v Joppe a zvěstoval tam evangelium. Bydlel v domě koželuha Šimona (Skut 10,6), kde dostal vidění o tom, že Bůh nezná žádné rasové či třídní rozdíly. Tím se evangeliu ještě více otevřely dveře do širého světa. Tabitina velkorysá dobročinná služba, kterou konala bez ohledu na národní či náboženskou příslušnost, měla rovněž ovlivnit postoj apoštolů v jeho misijním poslání.

Ovoce víry

Jak dalekosáhlé je ovoce čínorodé víry? Kaz 12,14; Mat 25,31—40

Při posledním soudu se bude rozhodovat na základě takových „dobrých skutků“, které byly vykonány ve jménu upřímné víry v Ježíše Krista. Vždyť skutky milosrdenství jsou důkazem spásné víry v životě věřícího. A takovými „dobrymi skutky a almužnami“ se vyznačovala Tabita i římský Kornelius.

Z Písma víme, že dobré skutky nejsou důvodem k přijetí věřícího u Boha, nýbrž důsledkem jeho přijetí. Spočívají na víře v zásluhy spravedlivého života Kristova. Takto je nám spravedlnost připočtena. Nemáme-li tento správný vztah ztratit ze zřetele, musíme Boží slovo stále číst a zkoumat.

6. Vzkříšení spravedlivých

Na co máme vždy pamatovat v souvislosti s Kristovým druhým příchodem? Iz 1,16.17

Tato slova Izaiášova prorocství se týkají vztahu člověka k Bohu a jeho spolubližním. Tím je popsán způsob života těch, kteří budou mít podíl na prvním vzkříšení. Jsou vykoupeni krví Beránka. Když se však v životě člověka neprojeví praktické důsledky jeho víry, nic mu to nepomůže. Pouhý souhlas bez činnorodé víry nikoho nezachrání.

Jakým způsobem Ježíš učil lidi konat skutky milosrdenství? Skut 10,38 (viz Luk 10,29–37)

Kristus nám svým příkladem ukázal, jak má vypadat každodenní život těch, kteří se připravují na vzkříšení. Při konání skutků milosrdenství byl Ježíš bezvýhradně závislý na svém nebeském Otci. Podobně i my ve svém životě víry můžeme svým bližním dosvědčit, do jaké míry jsme vnitřně spojeni s Ježíšem.

O čem také svědčí „dobré skutky“, které věřící uvědoměle koná? Jak 2,18–20

Kdo je ospravedlněn z víry, ten bude konat „dobré skutky“. Tabita je přesvědčivým příkladem člověka, jenž použil své schopnosti k tomu, aby se stal jimi požehnaním pro jiné. Stručná zpráva o jejím životě je zaznamenána pro naše napomenutí. Spásný vztah víry v Pána Ježíše Krista a jeho spravedlnost byly pro Tabitu pevným základem jejího života.

11. úkol – 15. června 1985

MUŽ ZÁSADNÍ A NEBOJÁCNÝ

Zákl. verš: Zjev 2,10

V dnešním úkolu budeme uvažovat o Kálefovi, jednom z dvanácti vyzvědačů izraelského lidu v době putování po poušti. Kálef byl z rodu Cenezejců. V Písmu nečteme o tom, jak se jeho rodina připojila k pokolení Judovu, a přesto byl vybrán za jednoho z dvanácti izraelských vyzvědačů jako zástupce po-

kolení Judova. V pozdějších dějinách byl uznávaným vůdcem tohoto pokolení. Kálef se poprvé osvědčil tehdy, když se vyzvědači vrátili z průzkumu kanánské země a přednesli lidu svou zprávu. Brzy se ukázalo, že zemi sice jednoznačně chválili pro její krásu a bohatství, avšak pokud šlo o odolnost jejich opevnění, krutost a „neporazitelnost“ jejich obyvatel, v tom se jejich názory rozcházel. Většina se domnívala, že Kanán je nedobytný a úsilí o jeho dobytí je marné.

V této kritické chvíli se Kálef osvědčil jako výrazná vůdčí osobnost. Se svým přítelem Jozuem se snažil přesvědčit lid o tom, že ve víře mohou jít vpřed. Své zdůvodnění opíral o zkušenosti s Božím vedením v minulosti. Odvážně se postavil proti těm, kteří se bouřili vůči Mojžíši a hledali si jiného vůdce, jenž by je zavedl zpět do Egypta. Kálefovi hrozilo ukamenování, Pán jej však ochránil.

O více než čtyřicet let později začal pětáosmdesátiletý Kálef uskutečňovat svůj poslední záměr. Chtěl dobýt pevnost a zříditi tam sídlo svého kmene. Tento Boží muž byl udatným bojovníkem a vítězem.

1. Na hranicích Kanánu

Při které příležitosti a jak došlo k vyslání vyzvědačů? 5 Moj 1,19–23

Za devět dní přešel Boží lid od Sinaje až po Ká-esbarne (v. 19) na hranici zaslíbené země. Když Mojžíš připomněl lidu Boží zaslíbení, že země, před kterou se nacházejí, bude patřit jim (v. 21), mnozí jej nabádali, aby vyslal vyzvědače, kteří by tuto zem prozkoumali (v. 22). Mojžíš se dal přemluvit (v. 23). Z jeho odpovědi na radu lidu vyslat vyzvědače zaznívala jistota, avšak nebyl to současně i určitý projev nedůvěry Božímu zaslíbení? Anebo návrh jiného způsobu ovládnutí země než pod vedením oblačného a ohnivého sloupu, který je dosud vedl? (5 Moj 1,32.33)

K čemu Hospodin zmocnil Mojžíše, když ho tento žádal o radu ohledně vyslání vyzvědačů? 4 Moj 13,2–4

I když plánem vyslat vyzvědače byla projevena určitá nedůvěra vůči Bohu, Bůh tento plán potvrdil. Špatné na něm bylo jen to, že celý Izrael po návratu dva-

nácti vyzvědačů podlehl nevěře a strachu (5 Moj 1,27–40).

Tato panika byla však úplně bezdůvodná, protože po celé uplynulé dva roky od vyjití z Egypta Izrael okoušel stále Boží vedení. Hospodin je viditelně předcházel „ve dne v oblakovém sloupu, aby je vedl cestou, a v noci v ohnivém sloupu, aby jim svítil, takže mohli jít dnem i nocí“ (2 Moj 13,21). Tak byli Izraelité vedeni na každém kroku své cesty. Nyní se však zdálo, jako by o Božím vedení nevěděli nic, a jeho přítomnost nebrali v úvahu.

2. Izraelští vyzvědači

Čeho si měli vyzvědači v kanánské krajině podle Mojžíšova příkazu všimnout? 4 Moj 13,18–21

Hospodin přikázal, aby byli vybráni vlivní mužové, které bylo možno pokládat za představitele jednotlivých kmenů. S nimi jako vyzvědači bude možno později neodkladně ovládnout zemi. Kálef byl uznaným vůdcem tohoto pokolení zřejmě na základě své odvahy a vůdcovských schopností.

Co vyzvědači zdůrazňovali ve své zprávě? 4 Moj 13,26–29

Po čtyřiceti dnech pobytu v zemi byli vyzvědači připraveni podat zprávu o „kanánské krajině“. Na důkaz úrodnosti přinesli dva muži velký hrozen vína. Obyvatele této krajiny představili jako obry, pro nimž si připadali jako kobylinky. Města těchto obyvatel obklopovaly vysoké zdi. Čím déle hovořili o záporných stránkách krajiny, tím více ochabovala důvěra lidu v Boha. Brzy se jevílo jako šílenství už jen pomyslet na ovládnutí země, jak přikazoval Hospodin.

3. Zpráva menšiny

Proč poklesla nálada lidu a jak si můžeme vysvětlit vzniklý nepokoj? 4 Moj 13,32–34;14,1–4.10

Ve snaze pochopit tento vývoj situace musíme si představit, jak toužili Izraelité ovládnout tuto zemi. Tento výhled jim pomáhal snášet všechny těžkosti a utrpení, a nyní by mělo být všechno marné. Realisté, kteří zastávali názor, že je nutno podříditi se skuteč-

nostem, odmítali jednat podle víry. Seskupili se a hodlali postavit do svého čela silnou osobnost, která by je zavedla zpět do Egypta. Tato země otroctví se jim najednou jevila ideálním útočištěm. Tak rychle je možné vychytralou manipulací změnit mínění lidí a umrtvit víru.

Jak se snažila menšina rozvážných lidí okolo Kálefa zvládnout situaci? 4 Moj 13,31:14,5—9

V této kritické situaci vystoupili dva mužové víry a začali vyvracet názory „realistů“. V nastalém zmatku, v důsledku zklamání a strachu, zazněl Kálefův hlas. Nabádal lidi, aby důvěřovali Bohu a bezodkladně, podle Božího plánu, začali obsazovat kanánskou zemi.

Zatímco se Mojžíš a Aron modlili, Jozue a Kálef připomínali zástupu předivné Boží vedení. Lid chtěl Kálefa a Jozueho ukamenovat, ale v té chvíli zasáhl Bůh. Jeho sláva se zjevila nad svatyní a Král králů zval vůdce na „audienci“.

4. Boží soud

Jaký soud dopustil nebeský Soudce na rozkolísaný zástup a rozvraceče? 4 Moj 14,21—23; 28—30.36

Deset nevěřících vyzvědačů Bůh vyčlenil a odsoudil k smrti. Tvrdili, že snaha dobýt kananejskou zemi a překonat tak velké těžkosti je marná. Měli snad nyní vykat za to, že vyjádřili „otevřeně“ svůj názor? Taková pochybná otevřenost anebo „objektivnost“ nesmí nikdy vést k tomu, aby ochromila víru Boží „takto mluví Hospodin“. Bůh pokládá takové počínání za odpadnutí od něj.

Jaké zaslíbení dal Bůh vzhledem ke Kálefovu postoji? 4 Moj 14,24—30.38

Bůh vyřkl nad vzbouřenci i celým lidem rozsudek. Všemohoucí oznámil, že kromě Jozueho a Kálefa nezůstane z toho pokolení nikdo na živu. Pouze tyto dva měli vejít do Kanánu a užívat plody, jež v této krajině viděli.

5. Po druhé na hranici

Jaké vlastnosti projevil Kálef? 5 Moj 1,36; 4 Moj 14,24

Pro Kálefa to znamenalo vyčkat, dokud na místo jeho pokolení nepřišla nová generace. Sám by byl rád Kananejce porazil, avšak svoji netrpělivost musel vždy krotit a vyčkat na Boží čas.

V čem se projeví, že i stárnoucí Kálef měl ještě mnoho odvahy a důvěry v Boha? Joz 14,6–13

Po obsazení důležitých oblastí kanánské země následovalo přidělování území jednotlivým pokolením Izraele. Kálef si činil nárok na území okolo Hebronu. Odvolával se přitom před Jozuem na Mojžíšův příslib. Dobře věděl, že z tohoto území musí nejdříve vyhnat syny Enakovy a dobýt hrazená města. Měl však nezdolnou odvahu a důvěru v Boha. Komu důvěřoval před čtyřiceti lety, tomu zůstal věrný až do stáří. Spolehal bez zaváhání na Hospodina.

6. Vůdcovské vlastnosti

Jak proběhlo dobytí Hebronu? Joz 15,13.16–19

Kálef chtěl dobýt nejenom kus země jako dědičný podíl, ale chtěl získat i dobrého manžela pro svoji dceru. Použil při tom jednoduchou metodu – nabídl svou dceru tomu, kdo porazí pevnost Kyrjatsefer. Splnění tohoto úkolu si vyžadovalo rozvážný plán a hodně odvahy. Podle Kálefova názoru může být vítěz i dobrým zetěm.

Kálefova dcera projevila stejného ducha jakého m otec. V době, kdy se vlastníky země stávali pouze synové, uvědomila si, že i ženy by měly dostat také určitý podíl. Otevřeně se přihlásila u otce o pozemek a prameny vod. Otec její žádosti vyhověl a s polem jí dal „horní i dolní prameny vod“.

Kálef byl podle všeho cizinec, který přistoupil k vyvolenému lidu. Osvědčil se jako spolehlivý, statečný, rozvážný, velkorysý, pohotový a nebojácný muž. Podporoval neochvějně Boží plán i tehdy, když zůstal sám a jeho nepřátelé mu hrozili ukamenováním. Ještě jako osmdesátipětiletý veterán šel odhodlaně do boje proti Božím nepřátelům. Jaký to vítěz!

SESTRA IZRAELSKÉHO VŮDCE

Zákl. verš: 1 Petr 1,24.25

Miriam, starší sestra Božího muže, Mojžíše, je pozoruhodnou postavou starozákonní doby. Písmo hovoří o třech vrcholech jejího života, které mohou mít význam i pro nás. Jako sestra se cítila zodpovědnou za osud svého bratra, jemuž hrozila smrt. Jí také patří dík za to, že Mojžíš první roky svého života mohl zůstat v rodném domě. Tím byl výrazně ovlivněn jeho další život. O osmdesát let později stála jako prorokyně a poeta v čele zástupu žen, oslavujících vítězství Boží moci. Další kapitola jejího života je temná, poznamenaná závistí, hněvem a osočováním, ale i výčitkami svědomí, pokáním a odpuštěním. Na příkladě Miriam je jasné, jak rychle může dojít k nepřejčnosti a závisti i mezi lidmi stojícími na stejné straně. Většinou se tím ničí důvěra, takže spolupráce je ztížená, jestli ne přímo nemožná. Příběh této ženy však ukazuje i na to, že Bůh je ochoten odpustit, jestliže člověk kacírně lituje.

. Statečná sestra

O čem svědčí chování Miriam? 2 Moj 2,1–4

Krutý rozkaz k záhubě dětí, jímž faraón chtěl zadržet přírůstek izraelského lidu, byl velkou ranou rodinám tohoto národa. Oba sourozenci, Marie (egyptsky Miriam) a Áron, byli starší. Mojžíš neměl z lidského hlediska žádný výhled na přežití. Rodina se však nechtěla smířit s tímto zdánlivě neodvratným osudem. V důvěře v Boha skryla matka nemluvně do rákosí. Úlohou Marie bylo dohlédnout na malého bratra.

V čem se projevila odvaha Marie? 2 Moj 2,3–8

V biblickém vyprávění pozorujeme nejenom záchrannou ruku Boží, ale i víru věřících lidí, kteří se jí chápou. Na rozdíl od víry v osud má biblická víra vždy tyto dvě stránky. Boží milosrdenství nečiní člověka pasivním, ale aktivním účastníkem na Božím dí-

le. Marie v pravou chvíli, tváří v tvář egyptské princezně projevila odvahu a klid. Nelekla se možných děsivých následků. Její návrh byl správný a svou téměř naivní jednoduchostí přesvědčivý. Pán Bůh zde použil důvěřivé a upřímné smýšlení mladého děvčete pro svůj věčný plán s jeho lidem.

2. Skrze Marii hovoří Bůh

K čemu Bůh povolal Marii? 2 Moj 15,20; Mich

Výraz „před tebou poslal Mojžíše, Árona a Marii“ naznačuje, že i Mojžíšově sestře připadlo klíčové postavení ve vedení tohoto lidu. Marie je zde označena jako „prorokyně“, i když nevíme, kdy ji Bůh k této službě povolal. Mezi sourozenci muselo být již dlouhé roky vzájemné porozumění, takže je Bůh mohl no-
užít ke své službě.

K čemu Marie povzbuzovala lid? 2 Moj 15,21

Marie zřejmě měla i básnické a hudební nadání, takže mohla vést ženský sbor. Kdysi byla svědkem záchrany svého bratra z vody a nyní směla opěvovat vítězný přechod lidu suchou nohou prostředkem moře. V dobách, kdy pohanství hledělo na ženu jako na prodejní artikl, byla žena ve starozákonní církvi povolána k zvláštní službě.

3. Rozdílná odpovědnost

Proč Mojžíš sám nestačil nést břemeno vůdcovské odpovědnosti? 2 Moj 18,13–18

V tomto textu jde především o práci soudce. Pozoruhodná je autorita tohoto úřadu: Mojžíš má ve jménu Božím rozhodovat. Jako soudce pomohl lidu nacházet Boží radu a znovu nastolit narušený pořádek. Usměrnil též bohoslužebný život Izraele. I na člověka Mojžíšova formátu bylo těchto úkolů příliš mnoho.

Jaké změny provedl Mojžíš na radu svého tchána? 2 Moj 18,19–22.24

Písmo vždy uvádí Boží nástroje, které někdy zvenku ovlivnily cestu Božího lidu. Celkem nepokrytě se tu hovoří o tom, že Mojžíš dostal a přijal radu od svého tchána. Zde je zjevný příklad, který odporuje názoru i některých dnešních mužů v Božím díle, kteří si myslí,

že všechno závisí jen na jejich organizačních schopnostech a jimi zavedených metodických postupech.

4. Boj o moc?

Jak došlo k napětí mezi Mojžíšem a jeho sourozenci? 4 Moj 12,2.3

Z výčitek se ozývá závist a uražená ctižádost. Ve verši druhém jde o Mojžíšovu jedinečnost jako příjemce Božího slova. Nehovoří se zde přímo, že by si Mojžíš takovou jedinečnost přivlastňoval; o Mojžíše zde nejde. Spíš Áron a Marie dávají Izraeli veřejně najevo, že podle jejich názoru je nespravedlivé, když by Jahve měl hovořit jen s Mojžíšem.

Jak se snažili Marie a Áron podkopat Mojžíšovu autoritu? 4 Moj 12,1 (viz 2 Moj 2,16–22)

Mojžíšova žena byla pravděpodobně „barevné pleť“ a nepocházela z izraelského lidu. Marie a Áron si uvědomovali, že Mojžíšovu vedení není možno nic vytýkat. Obávali se i postoje starších. Proto osočili Mojžíše pro jeho ženu Madiánku. Podněcovatelem tohoto sporu byla podle všeho Marie.

5. Boží zásah

Jak se Bůh přiznal k Mojžíšovi? 4 Moj 12,5–8

Marie se mohla právem pokládat za „prorokyni“, Áron byl v určitém smyslu též Božím hlasem (viz 2 Moj 4,16). To je však nijak neopravňovalo k tomu, aby se porovnávali s Mojžíšem, protože Mojžíš přinesl slovo jedinečným způsobem. S proroky Bůh rozmlouval nepřímo, v nočních viděních, zatímco s Mojžíšem hovořil bezprostředně, jako když člověk hovoří s člověkem jemu rovným. I dnes platí: přenechejme Bohu rozhodnutí, jaké místo nám ve svém spásném díle určí sám.

Jaké důsledky mělo počínání Marie a Árona? 4 Moj 12,9.10

Když Boží oblak od svatostánku ustoupil, bylo to znamením, že se Bůh od tohoto místa bohoslužby odvrátil. I dnes Boží anděl a Duch svatý opouštějí člověka, rodinu i sbor, když se jich zmocní duch neoprávněné kritiky. Tam, kde je závist, spory, nenávisť

a sobectví, je jen malé pole působnosti pro Ducha svatého. Marie musela na vlastním těle okusit, co znamená bouřit se proti Boží vůli.

6. Bůh odpouští

Proč Bůh mohl Marii a Áronovi odpustit? 4 Moj 12,11.12

Zdá se, že Áron jako první pochopil, že se neprovinili pouze vůči Mojžíšovi, ale vůči samému Bohu. Zastal se své sestry a snažil se o usmíření. Jejich počinání označil za omyl a nepravost pocházející z „bláznovství“. Marii bylo odpuštěno, ale podle všeho v dalších dějinách Izraele už neměla žádný významný vliv.

V čem se jeví lidská velikost Mojžíše? 4 Moj 12, 13–15

Mojžíš mohl nechat svoji odbojnou sestru „padnout“, ale neučinil to, přimlouval se za ni u Boha. Boží odpověď ukazuje, že on sám rozhoduje o tom, jak dalece se uplatní následky hříchu a kdy mají přestat. Bůh odpouští kajícímu hříšníkovi, ale dává mu poznat, jaké následky přináší hřích. Uzdravením malomocenství byla vina sice odpuštěna, ale na obraze této ženy zůstává dodnes určitá skvrna. Kéž nás Pán ochrání před závistí, nenávistí a vyvoláváním nepokoje.

13. úkol – 29. června 1985

NEZIŠTNÝ PŘÍTEL

Zákl. verš: Příklad 18,24

Jonata je jednou ze sympatických postav starozačinné doby. Byl nejstarším synem krále Saula, a tedy oprávněným dědicem trůnu. Kdyby měl ctižádost stát se králem, měly by dějiny izraelského lidu jiný průběh. Životy třech mužů — Saula, Davida a Jonaty — úzce spolu souvisejí. I když Jonata věděl, že Bůh jeho otce zavrhl, zůstal mu věrný a snažil se ho chránit před nesprávnými rozhodnutími. Bylo mu rovněž jasné, že Bůh při volbě nového krále s ním nepočítal. To však v něm nevyvolalo žádnou závist ani nenávist, ale na-

opak nezištnou láskou byl oddán muži, kterého jiní osočovali jako „uchvatitele trůnu“. Tento postoj svědčí o sebezapření, pokoře a velké důvěře Bohu. Od Jonaty se můžeme učit, co znamená podřídit se Boží vůli, i když to není vždy lehké. Jonata vešel do dějin jako upřímný a nezištný přítel. Lidé jeho povahy jsou vzácní.

1. Čekatel trůnu

Jaký soud musel Bůh vynést nad králem Saulem?
1 Sam 15,10.11.22.23

Saul jednal proti Boží vůli, protože ho hnala chamtivost a touha prosadit vůli vlastní. Později chtěl svou neposlušnost odčinit velikou obětí, ale oběť nemůže být náhradou za poslušnost. Pro tento případ — a také pro každý jiný případ — nezvratně platí slovo: „Poslušnost je více než oběť.“

Jaký nárok mohl uplatňovat Jonata? 1 Sam 14,49; 20,30.31

Jako nejstarší syn krále Saula byl Jonata současně korunním princem, a tím i čekatelem trůnu. Ve staré době bývalo samozřejmé toto právo v šerožně chránit tím, že případní rivalové museli být odstraněni. Jonata byl podle všeho jiným člověkem. Nešlo mu o moc, ale o to, aby se v Izraeli děla vůle Boží. Jměl zapomenout na sebe, svůj osud a budoucnost lidu vložil do Boží ruky.

2. Odvaha a důvěra v Boha

V jakém těžkém položení se nacházel Izrael? 1 Sam 13,5—8

„Filistínští ovládali největší část země. Izraelité, kteří rozuměli něčemu z kovářského řemesla, odešli ze země a mladí se tomu nesměli učit. I opravy těch nejjednodušších nástrojů, jako jsou sekery a pily, jim museli dělat filistínští řemeslníci. Tak vypočítavě, rafinovaně a hanebně si uměla počínat již tehdy okupační technika.“ (Lüthi, Samuel str. 164).

V čem se ukázalo, že Jonata je odvážným mužem, který důvěřuje Bohu? 1 Sam 14,6—10

Jonata je zde představen jako udatný muž, který

v důvěře Bohu v dané chvíli koná, co je potřeba. Vedle krále, který si není jist Boží pomocí, stojí jeho syn v plné jistotě. Bohu Izraele nestojí nic v cestě, aby připravil vysvobození. Tomu, kdo s ním počítá, dává znamení své vůle: bojuje za Izraele.

3. Bůh pomáhá

Jak Bůh odměnil Jonatovu důvěru? 1 Sam 14, 15.20

Jonatův odvážný útok na filistínské hlídky způsobil velkou změnu v dějinách Izraele, ale to byl jenom začátek. „Zmatek od Hospodina“ zavládl v táboře nepřítele. Z toho jasně vyplývá, že vítězství nad Filistinskými nebylo zásluhou ani Jonaty, ani Saula.

Jak se uskutečnil Jonatův odvážný čin? 1 Sam 14, 21–23

Mnozí Izraelité, kteří přestali věřit v Boha i v poslání jeho lidu a dlouho již sloužili Filistínským jako cizí a bezprávní přistěhovalci, opustili své utlačovatele a znovu se přiznali k povolání Izraele. Častokrát stačí důvěra v Boha a odvaha jednotlivce k tomu, ať to povzbudilo jiné.

4. Konkurent v nároku na trůn

Jaké důsledky měla Saulova neposlušnost? 1 Sam 13,13.14; 15,28

Saulovy pohnutky nejsou zcela jasné, ale v této situaci padlo rozhodnutí. Samuel ho varoval, ale Saul trval na své dvojakosti: „Současně být zbožným i neposlušným. Bláznivě stupňuje vlastní svévoli a neposlušnost žene do krajnosti. Saul to činil jako král Izraele a pomazaný Boží! Copak to není staré pokušení a hřích Izraele, chtít zůstat zbožným a současně svévolným a tvrdošíjným?“ (Lüthi, Samuel, str. 184)

Podle jakého hlediska vybral Bůh Saulova nástupce? 1 Sam 16,7.12.13.18

Volba Davida názorně ukazuje, že lidské představy a Boží vůle neznamenaají vždy totéž. Když se nám něco líbí, to ještě neznamenaá, že s tím i Bůh souhlasí. Boží skutečné vedení se nám totiž v devadesáti případech ze sta nelíbí. V lidských představách a dobrozdáních mohou být určité náznaky, ale neměli by-

chom zapomínat, že Bůh nás vidí jinak, než vidíme sebe navzájem.

5. Přátelství namísto nenávisti

Jaký vztah měl Jonata k Davidovi? 1 Sam 18,1–4

Příběh přátelství Jonaty a Davida patří k nejdojímavějším příběhům Písma. Mělo by se vlastně očekávat, že Jonata bude Davida nenávidět a vyhledávat možnost, jak se svého konkurenta zbavit. Ve skutečnosti tomu bylo naopak. Čím větší nebezpečí hrozilo Davidovi, tím nezištněji mu Jonata pomáhal. Byli nejen přátelé, ale uzavřeli i pokrevní bratrství (viz 2 Sam 1,26).

V čem se osvědčila pravost Jonatova přátelství? 1 Sam 19,4–7

Celá řada Saulových promyšlených pokusů připravit Davida o život znamenala pro Davida řetěz zkušeností záchrany života. Jonata má na tom velký podíl. Zastával se Davida, jako by byl sám na jeho místě. Tím se zřejmě stavěl na stranu toho, který jej měl „připravit“ o trůn. Pravé přátelství nehledá vlastní blaho, ale dbá o štěstí jiných.

6. Věrnost do smrti

Na co byl Jonata připraven? 1 Sam 23,15–18

Téměř čtyřicet let se nic nezměnilo na Jonatově přátelství k Davidovi. Nezaváhal ani tehdy, když jeho přítel měl nastoupit na trůn po jeho otci. Sám se ochotně zřekl moci a vždy se bezvýhradně zastal Davida. Nebylo to jistě pro něho lehké, když se musel nejednou rozhodovat mezi povinností zůstat věrný otci a láskou ke svému příteli.

Co hovoří Písmo o Jonatově smrti? 1 Sam 31,1,2; 2 Sam 1,17,26

Jeden hrdinský čin ještě neznamená vítězství. Izrael za Jonatova vedení vícekrát připravil porážku Filistinským, ale přelom dosud ještě nenastal. Nadešla však chvíle, kdy Saulovi synové padli v boji proti nepříteli a král spáchal sebevraždu. Jak hluboké bylo přátelství mezi Davidem a královým synem, vyplývá z Davidova žalozpěvu.